

Velja po pošti:
za celo leto naprej... K 30.—
za en mesec... „ 2-50
za Nemčijo celoletno... „ 34.—
za ostalo inozemstvo... „ 40.—

V Ljubljani na doma:
za celo leto naprej... K 28.—
za en mesec... „ 2-30
V upravi prejemam mesečno... „ 2.—

Sobotna izdaja:
za celo leto... K 7.—
za Nemčijo celoletno... „ 9.—
za ostalo inozemstvo... „ 12.—

SLOVENEK

Inserati:
Enostopna petstvarsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat... po 30 v
za dva- in večkrat... „ 23.,
pri večjih naročitih primeren popust po dogovoru.

Poslano:
Enostopna petstvarsta po 60 v
izhaja vsak dan izvenredno ne-
delje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vokal red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rošoplat se ne vračajo; neprimerna pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice po avstrijski št. 24.737, ogrske 23.511,
bosn.-herc. št. 7.
Znakčnega telefona št. 188.

Govor dr. Lovra Pogačnika.

V zbornici, dne 28. septembra 1917.

Priloge slovenski: Visoka zbornica! Prvič mi je danes prilika govoriti v imenu ljubljenskega naroda, ki ga imam čast zastopati.

Zavedam se, da govorim v zgodovinskem času, v času, ko gre za bitje ali nebitje našega naroda, v času, ko je ta narod v zgodovinski borbi dokazal, da ga ni bolj junaškega, bolj nadarjenega, kakor je narod Hrvatov, Slovencev in Srbov. Ni pa tudi naroda, ki bi bil toliko pretrpel, ki bi bil toliko žaljen, bil tako razcepljen in imel toliko sovražnikov kakor naš narod. Toda sile, ki so do vojske v narodu spale, so se vzbudile in nikdo jih več ne uniči. A vedno smo zahrepeneli po svobodi. Zato hočemo delati in se boriti, ker: **»prost mora biti, prost moj rod, na zemlji svoj, svoj gospod!«** (Živahno pritrdjevanje.)

Nemški nadaljuje; Stališče kluba je označil klubovodja podpredsednik dr. Laginja. Hočem ga le nekoliko dopolniti in podpreti: Ministrski predsednik dr. pl. Seidler je izjavil: »Reforma ustave naj popolnoma izvede načelo enakopravnosti narodov, ki je zajamčena v državnih temeljnih zakonih in sicer v okvirju državne enotnosti.«

»Izvedli bomo to načelo na podlagi razdelitve cele države v okrožja in sicer v okvirju kronovin, vpoštevajoč vse njihove posebnosti.«

Tako dr. pl. Seidler. Kako izgleda v državnih osnovnih zakonih zajamčena enakopravnost vseh narodov pod takozvano definitivno Seidlerjevo vladjo, je treba si ogledati le nekoliko naše razmere.

Slovinci na Koroškem — 120.000 po številu so imeli še leta 1861. 28 slovenskih ljudskih šol. Danes samo tri. (Pozornost.) Vse drugo je utraktivno, to je nemško.

Državno odličje je že pred sedmimi leti odločilo, da sta c. kr. deželna vlada za Koroško in naučni ministrstvo s tem, da sta odklanjala slovenske ljudske šole v čisto slovenskih občinah v Strojni, Vogrčah in Blatah; prekršila državni osnovni zakon o enakopravnosti narodov. Toda šol nimamo še danes.

Vsenemški koroški deželni šolski svet noče tega in vse vlade so to zločinsko tlačenje vpoštevale kot posebnost dežele. (Vznemirjenje.) Tudi sedanja vlada se ni še tozadevno ganila. In v Trstu so za 80.000 Slovencev priznali le po milosti lastno šolo za državno.

Kako pa s srednjimi šolami. Na celém Primorskem imamo Jugoslovani samo dve srednji šoli, na Koroškem, Stajerskem nobene popolne, medtem ko ima 5 odstotkov Nemcev na Kranjskem dve popolni gimnaziji in realko.

Da dobi Solnograd vseučilišče, je že vsakemu znano. Kdaj dobimo Slovenci in Hrvati vseučilišče, o tem molči vlada. Niti reprocitete zagrebškega vseučilišča nočejo dovoliti naši mladini. Naj se javnost torej ne čudi naši bolesi, naj se ne čudi, da se čutimo tako tuje v tej državi. (Ploskanje.)

Sodstvo je bilo pri nas že preje slabo, toda s Hohenburgerjevim sistemom se je popolnoma poslabšalo. (Pritrdjevanje.) Za slovenske praktikanke je numerus clausus. Za na Koroškem rojene slovenske sodnike na Koroškem še vedno ni mesta. Na njihovih mestih sedijo slovenske nezmožni tujci, kurzovalci ali renegati. Starejše slovenske uradnike pošiljajo s silo v pokoj. Vsi predsedniki sodišč, sploh vse merodajne osebe so Nemci, vsi sodni dvorci po večini nemški. Slovenski uradniki se ne smejo v medsebenem občevarju niti slovenski pozdravljati. (Vznemirjenje.) Slovenski razpravni jezik pošiljajo v pregnanstvo. Naša sodišča so še vedno trdnjava germanizacije. Sramovati se moramo v dno duše, ko prestopimo prag naše »pravice«.

Kako ravna s slovenskimi železničarji, spada v posebno poglavje, ki ga bomo posebej tu obravnavali.

Samo en pogled v urade naših deželnih vlad, oziroma namestništev zadostuje, da prepriča vsakega poštenega človeka o tem, kako je izročena usoda našega naroda v roke ljudstvu popolnoma tujih elementov. Da ne govorim na Koroškem in Stajerskem noben okrajni glavar pravilno slovensko, je znano.

Toda tudi v osrčju naše domovine, pri kranjski deželni vladi v Ljubljani, je samo en referat v rokah Slovenca. So sicer posamezne izjeme — toda **največja nevarnost za državo je c. kr. renegatstvo.** (Pritrdjevanje.)

Najmlajši član sem zbornice, toda povem Vam odkrito: Tam zunaj na bojišču, kjer sem pošteno izvrševal svojo službo, sem večkrat mislil: Ali se bo našel v tem zgodovinskem času mož, ki bo imel dovolj energije in korajžje, da bo vstvaril iz te stare hiše, iz teh razvalin nekaj lepšega in novega. Mesto korenite preuredbe države dobimo razdelitev v okrožja.

Toda kako hoče Seidler te nezdružene razmere ozdraviti?

Kronovine hoče obdržati in jih raz-

deliti v okrožja. Divide et impera! Jasna centralistično-germanizatorična tendenca.

Ne v razcepitvi, ampak v združitvi je naša rešitev. Zadovoljnost narodov je najboljši temelj habsburške države. Ljudstvo je država in lepšo bodočnost ljudstva ustvariti, to je dolžnost vlade.

Ko se hiša podira, ji ne pomaga nobeno popraviljanje, nobeno olepšavanje. Treba je odstraniti gnjilobo. Sezidajmo si nov, lep, vporaben dom.

Proč z umetnimi deželnimi mejami, proč z dualizmom privilegiranih in tlačnih narodov. Proč z birokratičnim centralizmom.

Kar je narava združila, mora živeti skupaj.

Vstane naj nova država, zveza svobodnih združenih, demokratično vladanih, zadovoljnih narodov pod žezlom Habsburžanov.

To je vodilna smer naše deklaracije, smer prave reforme. Niti za las ne odnehamo od tega našega stališča,

Grof Attems in naša deklaracija.

Slišim in čitam glasove, da ne odgovarja naša deklaracija mišljenju našega ljudstva. Kakor sem izvedel, stika deželni predsednik Kranjske grof Attems za osebami, ki bi bile proti deklaraciji. Da, celo odredil je že preganjanje gotovih oseb, ki so se javno izpovedale za našo izjavo. (Poslanec dr. Korošec: Grof Attems je denunciral knežskofo dr. Jegliča pri vladi. — Ogorčenje.) Da, celo ta cerkveni knez, ki je steber cerkve in prestolu, ni več grofu Attemsu dovolj patrijotičen. (Pritrdjevanje pri Jugoslovanih. — Medklci. — Jugoslovani prireajo dr. Jegliču viharne ovacije.)

Samo en odgovor: Če bi kak Slovenec trdil, da je proti deklaraciji, je ali lažnik ali hlapec. Glede naših zahtev je naše ljudstvo, naše razumništvo in naši vojaki edino.

Hočemo biti svobodno ljudstvo bratov, nočemo biti hlapci.

Našo zvestobo do habsburške dinastije smo dokazali s potoki krvi, s hektombami najboljših sinov. Najhrabrejši in najzvestejši vojak Njegov. Velikanstva je Jugoslovani. V srednjem veku bi postal za to najmanj baron. Kot plačilo svojega junaštva zahteva Jugoslovani svobodo. (Viharne odobravanje in ploskanje.)

Ker nasprotuje Seidlerjev program brezpogojno našim zahtevam, ne more nikdo od našega kluba pričakovati, da bomo podpirali njegovo vladjo.

Toda ne samo politični momenti so vzrok nezadovoljnosti našega ljudstva z obstoječim režimom. V Istri, Dalmaciji in Ercegovini vladata glad in smrt. Istrani

dobivajo izkaznice za beračenje po Kranjskem. V Dalmaciji so rekvirirali posameznikom olje po 6 K. Sedaj ga ne morejo dobiti niti po 30 K. (Makaraska.)

Se sedaj ni aprovizacijskega mesta za Istro. Hrvatski sabor je hotel Dalmacijo in Istro aprovizacijonirati. Kot odgovor je bilo to ozemlje prideljeno k vojnemu ozemlju. (Poslanec Jarc: Sedaj rekvirirajo.) Da kar se tiče rekvizicije, Vam povem: Vi gospodje iz drugih kronovin niti v sanjah niste videli, kar se pri nas dogaja. Mi se nahajamo v ožjem vojnem ozemlju. Kdo je opravičen rekvirirati? Po postavi politična oblast. (Medklci.) Politična oblast je naznanila, da bo samo mesto za krmla rekviriralo. V resnici pa izgleda vsa stvar drugače. Zjutraj je prišel zastopnik deželnega mesta za krmla, opoldne zastopnik nakupovalnega urada enega armadnega zbora, popoldne pa drug so-sednjega armadnega zbora.

Zvečer je prišla ena kolona, drugi dan druga, opoldne že tretja itd. In potem pridejo še posamezne patrulje z bajonetom in puško in zahtevajo od kmeta sena. Naš kmet je lojalni človek, to je dokazal v vojni. Radi tega da sena, mora ga dati nasproti brahijalni sili. (Pritrdjevanje.) — Oglejmo si le eno občino v mojem volilnem okraju. V tej občini so rekvirirali samo v teku treh tednov 15 vagonov sena. (Ogorčenje.) V drugih deželah pa le po en ali dva vagona od občine. Toda v tej občini je še več drugih bataljonov nastanjenih. Zraven tega se je naselilo v vasi še 400 Mažarov z 900 konji, ki so v štirinajstih dneh vse popasli, kar je bilo zelenege. V nekaterih okrajih so vzeli posameznikom zadnjo bilko in niso pustili za lastno živino ničesar. Pač pa so rekvirirali v nekem okraju za lovškega konja okrajnega glavarja. (Medklci, vznemirjenje.) Naravna posledica tega je, da mora kmet prodati zadnji rep iz hleva. Vse naše gospodarstvo je v svojih temeljih razbito, eksistenčni predpogoj ljudstva je ogrožen. (Ploskanje.)

Še eno poglavje moram obravnavati: pašniki. Pripteli so se namreč kričeči slučajni nemarnosti, da so n. pr. na Reki ali v Vipavski dolini, ki je pravi paradiz zlahtnega sadja in grozdja, pogonali konje v vinograde, kjer so vse popasli. (Poslanec Benkovič: In brez vsake potrebe!) Seveda ni bilo prav nobene potrebe! Sam sem nekoč posredoval pri vojnem poveljstvu, naj odpravijo konje iz tega našega sadnega vrta, sam sem obhodil planine, kjer bi se lahko paslo na tisoče konj, tam so krasni pašniki in tik pri njih ceste in potoki. Upam, da se je to tudi že zgodilo.

Gospoda moja! Kdo je kriv teh slabih razmer? Najprej vojska, potem birokracija.

LISTEK.

Na predstraži.

Vinko Bitenc-Radoš.

Vojna črtica.

Četovodja France Završnik, hrabri in neustrašeni »zibcener«, se je pazi po vseh štirih iz »Hotea pri polenti«. Tako so bili namreč šaljivi slovenski fantje krstili iz slame in raznih vej zgrajeno zavetišče. Tu notri, več dobrih streljajev od sovražnika, je taborilo pod poveljstvom četovodje Završnika osem mož že celi teden kot zanesljiva, pogumna predstraža. V najboljšem razpoloženju so vojaki vršili svojo težko dolžnost — vsakemu je bilo v prsih zvesto, do smrti junaško srce...

Smejoč se in s priljubljenimi pipami v ustih so sledili ostali z očmi svojemu vodji, ki se je bil pri starem votlem hrastu vzravnal in napeto oprezoval na vse strani.

Rezervist precej obširnega telesa, po poklicu krčmar iz Gorenjskega, je zaklical četovodji hudomušno:

»Le dobro poglej, le, če morda ne prihajajo že gospod Cadorna!«

Završnik se je moral nehoje smejeti. Ker ni bilo sploh nikjer videti kakega Lahona.

In čez neka časa se je četovodja zopet plazil nazaj proti zavetišču. Tovariši so sedeli tam tesno skupaj na gorki slami. Mladi prostak — preje hotelski natakar — je bil zvaril »pa že imenitno« kavo in debeli rezervist je pri pogledu na redkost začel popevati ono znano: »Prav lušno je polet!...«

»Tako se pač spodobi!« je menil in prvi pomolil svojo skodelico prostaku, da mu nalije »ta črnege«. Razpoloženje med vojaki je postajalo vedno veselejše. Eden je začel prepevati s spremljevanjem v naglici izgotovljenih »gosli« veselo narodno pesem. Pela je ta pesem nekaj o rumenem žitnem polju in o mladi lepi žanjici ter se končala z iskreno željo po svidenju...

Živahno so pritrdjevali pevcu. Marsikatega oko je postalo vlažno, marsikatega pogled je zasanjal v daljavo. Vsak je mislil na svojo drago domovino.

Mladi prostak je poiskal svoje »orglice«. Gorenjski rezervist je zapel s svojim tenorjem naprej, drugi so pritegnili,

vmes pa je igral na svojem instrumentu prostak in nesmrtna slovenska pesem se je glasila daleč naokoli:

Rože je na vrtu plela,
pela je pesmi glasno;
živo v lice zarudela,
ko je stopil on pred njo.

Cez ograjo vrtno gleda,
mimo vre mnogo ljudi;
deva blede, deva blede —
njej ga nikoder ni...

Toda tudi lepe domovinske pesmi, ki posebno ganejo srce, so zapeli vojaki. Peli so staroslavno pesem o Radeckiju, o Laudonu, potem o Bosni in Hercegovini in druge.

Neprisiljeno veselje v »Hotelu pri polenti« pa se je nenadno končalo, ko je zapel telefonski zvonec.

Završnik je hitel k telefonu.

»Opazili smo italijanskega letalca. Kmalu mora biti nad vašo postojanko. Pozor! V ugodnem slučaju obstreljavati!«

»Na povelje!« je odgovoril četovodja poročilu iz telefona in hitel praviti tovarišem važno novico. V hipu je vsak izmed vojakov pograbil svojo puško in tiščal k izhodu. Od tam so napeto prežali na jasno nebo.

Naenkrat zakliče Završnik: »Hitro se skriti!« in že so vojaki v istem trenutku izginili nazaj v zavetišče.

Drzni pilot je preletel dolino in se spuščal čimdalje nižje... Že je bilo čuti razločno ropotanje in bobnenje iz oblakev... In v naslednjem trenutku se je že pokazal prednji del sovražnega letala nad temnim robom gozda. Bil je to velikanski ptič, ki je priplaval čez bele vrhove Apeninov, ki je v vidno hitrostjo plul po zraku... Delovanje stroja se je čulo vedno razločneje. Zdelo se je kot da je pribrenčal velikanski čmrlj. —

Mladi prostak je že hotel streljati. A četovodja Završnik je bil opazil.

»Ne streljati!« je svaril razburjen.

»Sedaj še ne!«

Obrnil se je do tovarišev in jim rekel z glasnim zapovedujočim glasom: »Mi moramo čakati, da pride letalec čisto bližje nad nas. Drugače nimamo prave smeri — a on bi mogel še ubežati! — Jaz sam bom dal povelje k obstreljavanju. In zapomnite si: vsak naj kolikor mogoče dobro meri!«

Črni ptič-velikan je prihajal bližje in bližje...

Že se je moglo spoznati način, kako je zgrajeno letalo. Enokrilnik najnovejše-

Kriva je birokracija, ki nima dovolj poguma, da bi povedala vojakom resnico v obraz. Prepričal sem se, da so tudi generali ljudje in da imajo srca!

Krivi so nižji poveljniki, ki pozabljajo, da so v lastni, ne v sovražnikovi deželi.

Kriva je moralna zanikarnost nekaterih delov čet. Te so, hvala Bogu, večinoma le ljudje, ki se potuhujejo v ozadju. Polki na bojišču so vse hvale vredni! To je psihološko tudi popolnoma razumljivo, kajti kdor je kdaj hrabro zrl smrti v oči, kdor je sam pretrpel vso to bedo, vse te žrtve, ta tudi sočustvuje z lastnim ljudstvom; kdor se pa v ozadju potuhuje, kdor skrbi le za lastni želodec in lastno bodočnost, ta pozablja, da bivajo poleg njega tudi drugi, ki so prav tako državljani, kakor on sam. (Bravo, bravo!)

Končujem. Neoporečno dejstvo je, da vsi narodi sveta, ne samo mi in naši sovražniki, marveč tudi nevtranci želé miru. Ves svet hoče miru. Zato se zelo čudim, da so tudi tu v zbornici gospodje, kateri pravijo, da niso za mir sporazumenja, temuč omejujejo svoje mirovne želje s klavzulami posebnih zahtev, osvojitve itd.

Kot patriot, ki ljubi svojo domovino in svojega cesarja, ki je to svojo ljubezen tudi dokazal, ko je kot oče šestih otrok prostovoljno odšel na fronto, trdim: **Splošno prepričanje človeštva, vseh narodov in našega naroda je, da ne bo ne zmagovalcev, ne premagancev. Nemškega miru ne bo, marveč se bo sklenil pravi mir človeštva, v katerega upajo vsi, ki so blage volje.** (Bravo!)

In slednjič pravim še: Samo pravi, resnični mir hočemo, mir svobode, enakosti in bratstva vseh narodov sveta. Zato bomo hvaležni svojem ljubljenu vladarju, ki je edini med vsemi kronanimi glavami sveta odkrito izrazil svojo miroljubno voljo. V svojih molitvah prosimo, naj bi Bog mirovno delo svetega očeta blagoslovil. Prosim pa tudi Boga, naj bi blagoslovil vsako besedo, vsaki korak, vsako dejanje, vsakega človeka, ki nas reši te strašne moritve! (Dolgotrajno pri- trjevanje in ploskanje.)

Odbili Italijani.

Po enajsti soški bitki je bilo na naših goriških čerch in hribih precej mirno. V soboto se je pa bil na Banjski visoki planoti zopet hud boj; tudi na gori sv. Gabrijele so se ljuto bili. Arz kratko poročila da Italijani niso nikjer prebili. Boročevica vojna skupina: bivša soška armada, si je v svoj zmagoslavni venec uvrila nove lavorjeve lišče. Cadorna potrebuje na bojišču uspeh. Silijo ga na to posebno vedno večji nemiri v Italiji, ki jih prireajo socialisti. Navdušenje med italijanskim ljudstvom za vojsko je izginilo. Kopnenje po miru je vedno večje. Vedno bolj se tudi računa na možnost, da se prično sovražniki od danes pogajati za zeleno mizo o miru. Cadorna ne more italijanskim diolomatom služiti s kakimi uspehi. Trsta ni dobil; Tridentinsko je trdno v naših rokah. Vse ga silijo, da še kaj pokaže Italijanom in — sporazumu. Tudi v italijanski armadi ni vse v redu. Trdovratno se govori, da bodo gotove nezanesljive brigade italijanske armade nadomestili zavezniški ali jih pa bodo nadzorovali po »ruskem zgledu« s strojnimi puškami in s topovi angleški ali pa francoski vojaki. Znano je, da so morali razpustiti sicilijansko brigado Prapani, brigado Catanzaro so pa decimirali (t. j.: vsakega desetega moža so ustrelili), po boju med discipliniranimi vo-

ga sistema. Bil je sedaj visoko gori ravno nad glavami vojakov in zdelo se je, da se sploh ne premika, da je prikovan v oblake...

Tedaj je to mučno tišino in pričakovanje pretrgal zapovedujoči glas četovodje Završnika:

»Ogenj!« je zapovedal glasno.

In že so vojaki nastavili puške. Ena, dve, tri sekunde — in zagrmela je prva salva. Iz višnjevkastega dima, ki je takoj objel vso okolico, so švigali ognjeni bliski. Salvo za salvo so oddajali vojaki, dokler ni veliki temni plitč tam gori začel omahovati. S svojimi peroti je kakor v obupu bil okoli sebe — slednjič pa izginil iz ozračja proti zemlji...

»Hura!« je zaklical Završnik. »Hura! Tega imamo žel!»

Prvi je hitel na komaj sto metrov oddaljeno mesto, kjer so ležale na zelenih gozdnih tleh razvaline popolnoma uničenega letala...

Strašni pogled se je nutil tu vojakom. Med železnim ogradjem uničenega stroja je ležalo nekaj stresujočega se, krvavečega, nekaj človeku podobnega... Telo brez oblike, iz katerega je curljala kri... Bil je italijanski vojaški pilot... Mladi

jaki in uporniki; veliko vojakov nekega polka brigade Arezzo je pa sklenilo pobegniti k nam, kar so tudi izvedli. Vse te okolnosti silijo Cadorna na novi, krvavi ples.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj 29. sept. Na severnem pobočju gore Sv. Gabrijele je znatno oživel bojno delovanje.

V Chiése in v Judikariji so vrgle naše varnostne čete napadajoče Italijane.

Dunaj, 30. septembra. Uradno:

Na južnem delu Banjske visoke planote in na gori sv. Gabrijele so se včeraj zopet ljuto borili. Italijani niso nikjer prebili.

Italijansko uradno poročilo.

28. septembra. V noči od 26. na 27. t. mes. so sovražni oddelki v dolini Camonica in v Judikarijah napadli eno naših manjših stražnih postojank. Prišlo je do živahnih, krajevno omejenih bojev. Naši branilci so pogladi sovražnika v beg in ga pregnali vrh tega še iz obeh prednjih postojank, ki jih je prvotno zasedel. V tonalskem ozemlju ste razvijali obe artiljeriji izredno močno delovanje. Na dobro umerjeni bobnajoči ogenj na sovražne baterije je odgovarjal nasprotnik s srditim, koncentričnim ognjem ročnih granat na obljudo vas Ponte di Legno. Naši letalci so z motenjem sovražnega železniškega prometa v Baški dolini nadaljevali svoje delo in napravili v železniških napravah v Podbrdu velika opustošenja. Eno naših napadnih zračnih brodovij je v zadnji noči kljub hudi temi dospelo do puljskega utrjenega pristanišča in zmetalo z uspehom nad 3 tone močno učinkujočih bomb na arzenal in podvodniško postajo pri pečini Olivi. V noči 26. t. m. so preplula sovražna letala soško dolino in metala bombe na nekatere obljude vasi, ne da bi napravila kako škodo.

29. sept. Naše čete so se polastile včeraj z presenetljivim napadom, ki je popolnoma uspel, črte med Dolom in severnimi slemenimi gore sv. Gabrijele. Ujeli smo 8 častnikov in 216 mož in zaplenili nekaj strojnih pušk. Postojanko so naši držali in okrepili, daši je sovražnik pomnožil svoje protinapade, ko se je zopet po presenečenju zavedel. Naši zračni napadi so se osredotočili na vojaški odsek Vojsčica (Kras), kjer smo z učinkom vrgli približno tri tone bomb. Na opirališču podmorskih čolnov in na puljski arzenal je močna obstreljevalna skupina zopet vrgla veliko krogelj. Sovražno letalo smo prisilili na ravnini Sv. Lucije (To'min), da se je moralo izpustiti na tla. Krogelje naših topov so ga na to uničile. — Sovražni letalci so metali v minuli noči zažigalne bombe na Palmanuovo. Škoda je zelo malenkostna, žrtev ni nobenih.

Boji na italijanskem bojišču v petek 28. septembra.

Dunaj, 29. septembra. (Kor. ur.) Vojni tiskovni stan:

Na soški bojni črti se je unel včeraj na gori sv. Gabrijele živahen boj. Po več malih delnih sunkih, katere smo takoj odbili, so napadli Italijani včeraj dopoldne odseke naših postojank na gori sv. Gabrijele. Tudi ta napad smo odbili. Od sinoči obstreljujejo Sv. Gabriel in južni del Banjske visoke planote s težkimi topovi in s minami. Pri Sv. Katarini so se uneli boji z ročnimi granatami, ki so izpadli ugodno za nas. Sicer so na ostali bojni črti le malo streljali s topovi.

Letalci so zelo živahno delovali. Naša pomorska letalna skupina je metala ponoči bombe na Palmanuovo; v trdnjavi je povzročila velik požar.

V tolminskem odseku je bilo sestreljeno sovražno letalo; sestreljeni

častnik, ki je svoj drzni pogum poplačal s smrtjo, je ležal v zadnjih izdihljajih...

Njegovi udi so bili zdrobljeni, prsa zmečkana in leva roka odrezana od telesa. Toda iz marmornatega obraza so še strmele široko odprte oči v vojake...

Četovodja Završnik se je sklonil k umirajočemu, katerega ustnice so se premaknile in zašepetale tihe, nerazumljive besede... Še en stresljaj je preletel to razmesarjeno človeško telo — in Italijan je bil mrtev...

Krčmar z Gorenjskega je umrlemu sovražniku zatisnil oči in pokril truplo s sukno.

Uro pozneje so italijanskega pilota na istem mestu pokopali. Završnik je zasačil lesen križ ob njegovem grobu in skupno so opravili kratko molitev za dušni pokoj sovražnika...

»Marsikaj tako grenkega moramo doživeti v tej vojski,« je dejal Završnik rezervistu z Gorenjskega, ko sta zadnja odhajala z žalostnega mesta. »Toda mi hočemo tudi v tej strašni vojski, kolikor je le mogoče, izvrševati svojo človeško in krščansko dolžnost. Ne res?«

Gorenjec je pokimal, a rekel nič. Toda podal je četovodji roko, katero je ta krepko stisnil.

sta bili še dve letali, eno teh dveh so uničili naši letalci.

Na koroškem pozorišču je sovražnik v nekaterih odsekih zelo močno streljal s topovi.

Italijani so na tirolski bojni črti napadli naše postojanke ob reki Chiessa v Judikariji, a smo jih s težkimi izgubami za nje odbili.

Napad italijanskih letalcev na avstrijsko bolniško ladjo.

Dunaj, 29. septembra. (Kor. ur.) Vojni tiskovni stan: Italijanska letalna skupina je včeraj brez uspeha metala bombe na našo bolniško ladjo ki se je peljala iz Drača, daši je bila opremljena z vsemi potrebnimi znaki.

O tej novi veliki kršitvi genfske konvencije s strani Italijanov si bo napravil svojo sodbo ves civilizirani svet.

V treh dneh dve zrakoplovni lopi in dva zrakoplova uničena. — Smoteno delo naših pomorskih letalcev.

Dunaj, 30. septembra. (Kor. ur.) Vojni tiskovni stan:

Dne 27. septembra je bila, kakor znano, z bombo uničena zrakoplovna lopa v Jesi (pri Jakinu). Skupina naših pomorskih letal je napadla zvečer 29. t. m. zrakoplovno lopo pri Ferrari. Našemu letalu, vodil ga je enoletni prostovoljec Kuncz, se je posrečilo, da je zadelo s tremi bombami lopo. Zrakoplov, ki se je nahajal v njej, je zgorel z visokim plamenom. Lopa je popolnoma uničena. Kljub besnemu obrambnemu ognju so se vsa letala vrnila polnoštevilno.

Nekaj števil iz enajste bitke pri Soči.

Berlin, 29. septembra. Polkovnik Kolbe je pisal v berlinskem listu »Germania«: Postojanke naših zaveznikov je napadlo nič manj kakor 48 divizij, ki so šteje približno 550.000 mož. Od teh divizij 210.000 mož ni več sposobnih za boj; 20.000 so jih ujeli. Na približno 60 km dolgi napadalni črti so razvrstili približno 5000 topov vseh kalibrov z največjo skrbjo in z velikim trudom; na 12 m približno je torej prišel en top. Poroča se, da je izstrelilo 18 avgusta 599 italijanskih topov v štirinajstih urah 91.500 krogelj. Ko se je pričela bitka, so torej italijanski topovi izstrelili na dan do 760.000 krogelj. V vojski l. 1870/71 so topničarji v celoti izstrelili le 362.660 krogelj.

Cadorna na seji italijanskega ministrskega sveta.

Lugano, 30. septembra. (K. u.) Sej italijanskega ministrskega sveta se je udeležil general Cadorna.

Nov italijanski vodilji zrakoplov.

Italijanski inženjer Usuelle je zgradil nov vodilni zrakoplov za stražo proti sovražnim podmorskim čolnom. Ti zrakoplovi so za tako službo mnogo boljši nego povodna letala: Voziti morejo z najmanjšo brzino in se kretati z največjo lahkoto, imajo obširen razgled, s kopnim so v vedni radiotelegrafični zvezi in metati morejo bombe z največjo točnostjo. Ti novi italijanski vodilji zrakoplovi združeni z drugimi bojnimi sredstvi so za podmorske čolne stalna in skoraj neizbežna nevarnost, zlasti v plitvejših obrežnih vodah. Italija je med ententinimi državami edina, ki se ji je posrečilo zgraditi popolne tipe malih vodljivih zrakoplovov. Tako poročajo italijanski oz. nemški listi.

Naši nad Jakinom.

Dunaj, 29. septembra. Uradno:

Da odgovorimo na napad nekega sovražnega zrakoplova zvečer 18. t. m. na Mali Lošinj, ne da bi bil povzročil najmanjšo škodo, je obiskal 27. t. m. zvečer oddelek naših pomorskih letal zrakoplovno letališče Jesi pri Jakinu, ki so ga naši pomorski letalci že septembra 1916 uničili z lopo, v kateri je bil zasidran zrakoplov, a ga je sovražnik zopet obratoval. Naši pomorski letalci so tudi zdaj dosegli popola uspeh: lopo zrakoplovcev so zadel, zrakoplov, ki je bil zasidran v lopi, je eksplodiral s 150 m visokim plamenom. Razstrelbo so opazovala druga naša letala do 20 morskih milj daleč. Vsa naša letala so se vrnila v dobrem stanju.

Napad, ki ga je podvzelo istočasno nekaj sovražnih letal na okolico Pulja in na Poreč, ni ničesar dosegel. Sovražna letala so metala 28. t. m. dopoldne bombe na neko našo pomorsko bolniško ladjo, preskrbljeno z vsemi predpisanimi znaki, ne da bi bili kaj dosegli.

Novi, veliki izgredi v Italiji.

Genj, 29. septembra. Preko južne Francije poročajo o novih, težkih izgredih stavkajočih delavcev v delavskih krajih Italije. V Milanu in v Turinu so se bili po ulični boji med delavci in policijo in vojaki. Na obeh straneh je bilo veliko mrtvih in ranjenih. Razburjena množica je plenila živilska skladišča. Vlada je zapovedala, naj se najstrožje vsak revolucijski pokret zaduši, a reda v navedenih mestih še niso

upostavili. Splošno razburjenje se nasproti še močno širi, ker se govori, da je zahtevala vlada francoske in angleško vojaštvo na pomoč proti delavcem. V južni Franciji pričakujejo, da bodo Italijani zopet strogo zaprli mejo.

Curih, 29. septembra. Iz Rima se poroča, da so sledili v Neapolju draginjskim demonstracijam nemiri, ki so v četrtek še trajali. Notranji minister se je odpeljal v petek v Neapolj. V Rimu je zboroval na petek ministrski svet, na katerem so se pečali z zadnjimi nemiri v raznih italijanskih mestih, ki so povzročili, da so morali razglasiti oblegovalno stanje v provincah Turin, Genova, Alessandria, Mesina in Reggio. Ministrski svet se je pečal z ukrepi, da more prebivalstvo prenesti novo vojsko pozimi in da klubuje vojni sovražni agitaciji socialistov.

56 županov v gornji Italiji odstavljenih.

Curih, 29. septembra. Iz Rima: Ministrstvo je odstavilo v gornji Italiji 56 županov in občinskih predstojnikov.

Državno pravdnštvo noče preganjati tajnika italijanskega socialističnega stranke.

Lugano, 29. septembra. (K. u.) Italijanski listi poročajo, da je državni pravdnik odklonil preganjati tajnika socialističnega strankarskega vodstva Lazzarija, ker v njegovi okrožnici občinskim upravam ne dobi dovolj predpogojev kazenskemu nastopu.

Pomanjkljiva italijanska vojna propaganda.

Lugano, 29. septembra. Glede na notranjo vojno propagando pravi »Sera«: Način, da se širijo dvomljiva poročila o lakoti, pomanjkanju in o kužnih boleznih po sovražnih deželah, se ni izkazal posebno primeren. Inteli-gentni bravec časopisov odkrije nasprotstvo, če čita, da v Avstriji umirajo gladu, iz Cadorninih poročil pa sliši, da so vzeli sovražniku na Banjski visoki planoti silovite množice živil. Propaganda naj se peča bolj z Italijo, kakor s sovražniki. S pozitivnim delom naj se okrepi odpor proti vplivu miroljubov.

Radoslavov napovednje važen dogodek.

Berlin, 29. septembra. Posebni dopisnik »Vossische Zeitung« se je v Sofiji razgovarjal z bolgarskim ministrskim predsednikom Radoslavovjem. O sestanku vladarjev v Črni vodi je Radoslavov izjavil: »Reči moram, da je rekel car, da ga je sestanek izredno zadovoljil. Ta sestanek in še nek važen dogodek, ki se te dni pričakuje, bo sporazumu še enkrat radikalno dokazal slogo naših vlad. hiš z besno silo, kar smo tudi izrazili že v skupnem duhu sestavljenem odgovoru sv. očeta.« Ko je vprašal poročevalec Radoslavova, kaj misli o bodočem dogodku, je ministrski predsednik izjavil: »Za zdaj je to še skrivnost. Potrpite, ker to se bo kmalu zgodilo.«

Tereščenko o odgovoru Avstrije in Nemčije na noto sv. očeta.

Petrograd, 28. septembra. (K. u.) Agentura: Zunanji minister Tereščenko je sprejel zastopnike časopisja. Podal jim je sledečo izjavo: Odgovora nemške in avstrijske vlade na noto sv. očeta dokazuje, da se naši sovražniki še dalje branijo napraviti odkritosrčen korak do miru. Obe noti ponavljata hinavsko zastarela zagotovila o miroljubnosti osrednjih velesil in da sta pripravljeni sprejeti načelo o omejitvi orožja, a niti oddaleč ne povesta, kako si predstavljata temelj bodočemu miru. Več izrazov v notah je takih, da se nemška vlada v protislovju z znano resolucijo nemškega državnega zbora ni odpovedala nemškemu miru, ki slabo soglaša z načeli pravice in pravičnosti in da smatra Nemčija kot rešena gotova sporna vprašanja. Drugo čustvo, ki ga vzbuja nemška nota, je, da dopušča berlinska vlada pogajanja le temeljem takozvanega vojnega zemljepisa. To se pravi, da hoče obdržati vsa osvojena ozemlja, izvzemši morebitne posamezne delne vrnitve, ki bi jih mirovni posvet sam pripoznal. Tudi avstrijska nota ne pojasni sedanjega položaja. Poleg splošnih vojnih smotrov, ki jih zasledujejo združeni demokrati in ki so v odgovoru predsednika Wilsona na noto sv. očeta jasno obrazloženi, je obnovljena Rusija naznala svoja načela, za katere se vojskuje svobodni ruski narod. Na vse to Nemčija ni podala nobene odkrite, iskrene izjave, marveč vedno nadaljuje zagonetno igro, ker razglašala načelo, da gre sila pred pravico in čaka le trenutka, ko ji bo mogoče, da utrdi s silo izvedene osvojitve.

Minister je govoril na to o zadnjih čilih Nemčije glede na poljsko vprašanje, namreč o cesarskem lastnoročnem pismu varšavskemu generalnemu guvernerju in o novem upravnem statutu za Poljsko. Rekel je, da to odgovarja slabosti Nemčije, da Poljaki ne bodo zadovoljni. Upa, da splošna politika Rusije ne bo več predstavljala navado, ki je Rusijo toliko stala.

Zadnje mesece je dejansko prevečala misel o miru, a v resnici smo ustvarili le pogoj, ki vojsko podaljšujejo. Delali smo na to, da znižamo število žrtev, dejansko smo še strašnejše pomnožili prelivanje krvi. Nastopali smo za demokratičen mir, v resnici smo pa iznova razglasili zmagovalstvo nemškega imperializma. Take napake so nedopustne. Da se konča vojna po načelih, kakršne je razglasila vlada potrebno, da se združijo vse žive sile dežele, ki morajo omogočiti vladi, da uresniči popolnoma narodno politiko.

Demokratičen posvet v Petrogradu.

Petrograd, 27. septembra. (Kor. ur.) Kerenski je končal svoj govor sledeče: Na fronti pričakujemo velike dogodke in ne vemo, s kakimi sredstvi naj bi se jim postavili po robu. Govoril sem dosedaj kot človek, a sedaj govorim kot imejitelj vrhovne oblasti in izjavljam znova, da bo vsakdo, ki bi se dotaknil svobodne ruske republike, občutil vso silo revolucionarne vlade. (Živahno odobravanje.) — Vojni minister Vrhovskij je pričel svoj govor z izjavo, da je Nemčija z ozirom na usodo Rusije poizkušala skleniti poseben mir s Francijo in Anglijo, ponudivši jima na stroške Rusije vse, kar potrebujejo. Junaški zavezniki pa so te predloge odklonili z ogorčenjem, ker so še vedno neomajno prepričani, da bo ruska armada kljub vsemu izvršila svojo dolžnost. Minister je konstatiral, da se armada in mornarica nista branila bojev, toda nesreča je, da ju ne preveha oni duh zmage, ki zamore edino rešitvi Rusijo. Eden glavnih vzrokov je ta, da odnošaji med vojniki in vrhovnim poveljstvom niso normalni in so se od ponesrečenega upora Kornilova, ki se ga je udeležila stranka generalisima, še občutno poslabšali. To stranko je treba odstraniti iz armade in jo nadomestiti z drugimi voditelji, katerih imenovanje pripravlja v trenutku vrhovni poveljnik. General Vrhovskij je govoril na to o vojski in izjavil, da je treba vojno nadaljevati, dokler ne dobimo trdnega jamstva, da bo mir, ki ga toliko žele, mir svobode vseh narodov. Minister je naglašal nato potrebo vzpostavitve discipline v armadi z vsemi sredstvi, tudi z najskrajnejšimi. — Nato je govoril bivši poljedelski minister Černov, ki je nastopal z vso odločnostjo proti zvezi s kadeti. — Boljševik Kamenev je protestiral proti vsaki zvezi ne samo s kadeti, ampak tudi z vsemi drugimi meščanskimi strankami, s katerimi se bi socialisti nikdar ne bi mogli sporazumeti. — Čereti, ki je bil pozdravljen z vzklikom: »Živel voditelj revolucije!«, je izjavil, da je izključno socialistično ministrstvo neizvedljiv načrt, kajti tak kabinet ne bi obstojal dolgo. Na drugi strani se morajo meščanski elementi odpovedati boju proti demokraciji, ki je postala vsled upora Kornilova še krepkejša. Načelo združenja je torej neogibna potreba. — Seja je bila zaključena popolnoma. Danes ne bo seje. Ves dan se vrše posvetovanja političnih strank in skupin.

Petrograd, 30. septembra. (K. u.) Agencija: Bivši delavski minister Skobelov je otvoril drugo sejo. Rekel je, naj se postopa skupno s pridobitnim meščanstvom, tudi s kadeti izven tistih elementov, ki so zapleteni v Kornilovo zadevo. Bivši pravosodni minister Zarodny in bivši minister prehrane Pješehonov sta tudi opozarjala na potrebo, da se sodeluje tudi s kadeti. Bivši notranji minister in predsednik sveta kmetijskih odposlancev Aksentjev je opozarjal na nujnost nadzorstva vlade, ki naj bi ga sestavljali zastopniki demokracije in meščanskih slojev.

Delavsko-vojaški svet v Kijevu noče izročiti generala Denikina.

Stockholm, 29. septembra. (Kor. ur.) Iz Petrograda se poroča: Delavsko-vojaški svet v Kijevu in vojaška organizacija jugozapadne fronte se branita izročiti generala Denikina preiskovalni komisiji, ki ima v rokah afero generala Kornilova.

Ministrska imenovanja.

Petrograd, 28. septembra. (Kor. ur.) Upravitelj finančnega ministrstva profesor Bernackij in upravitelj ministrstva za javni uk. dr. Salaskin sta bila imenovana za ministra.

Zmaga maksimalistov v moskovskem delavskem svetu.

Lugano, 29. septembra. Listi poročajo preko Pariza: Pri volitvah v moskovski delavski svet so zmagali maksimalisti s 555 proti 254 glasovom.

Poljaki.

Krakov. »Ilustrov. K. Codzieni« poroča iz Varšave: V dobro poučenih krogih se čuje, da osrednji državi zahtevata, naj člani novega regentstva podajo jasno izjavo v tem smislu, da so člani regentstva brezpogojni pristaši tesne zveze Poljske z osrednjima državama in voje proti Rusom in da naj izdajo na ljudsko tozadevno problematiko.

Krakov. Listi poročajo iz Varšave: Komisija strank leve je po natančnem posvetovanju objavila poročilo, v katerem se povdarja, da patenta osrednjih sil brez dvoma tvorita nadaljnji korak k ustanovitvi samostojne države Poljske, vendar pa daje nadzorovalna pravica, ki jo vsebujeta patenta povod za pomisleke. Kot predpogoj uspešnega delovanja poljske vlade in poljskega ljudstva se pa mora priznati, da more omogočiti delovanje poljske vlade samo razširjenje državljanjskih svoboščin, odprava vseh represalij, oprostitve vseh, ki so zaprti radi političnih deliktov, zaprtih ali interniranih legionarjev in Pilsudskega, kakor tudi večja svoboščina časopisja. Kar se tiče bodoče ustave Poljske, more o tem odločevati le postavodajalni poljski deželni zbor. — V resoluciji narodnega zborovanja se izjavlja, naj tako regentstvo, kakor tudi državni svet in prva poljska vlada bodo za politično zvezo z osrednjima državama, vendar raj se legije podredijo poljski vladi. Najvišji poljski narodni odbor mora obstati še naprej, dokler se samostojnost Poljske popolnoma ne izvede.

»Frankfurter Ztg.« poročajo iz Varšave: Prehodna komisija okupacijskih velešil je 20. septembra uradno naznanila svoje kandidate za regentski svet, ki so: nadškof Kakowski, knez Lubomirski in grof Ostrowski. Grof Adam Tarnowsky naj postane prvi poljski ministrski predsednik. Predno se je izvolil regentski svet so se vršila pogajanja glede zveze Poljske s centralnima velešilama, ki so imela ugoden uspeh. Nadškof je bil sklical škofovsko konferenco v Varšavo, kjer so sestavili oklic na narod. Vse stranke so že označile svoje stališče. Izmed opozicijskih strank je izjavila medstrankarska mirovna zveza, da novemu redu ne bo delala težav, da pa sama ne bo sodelovala. Levice, to je poljska socialistična stranka, stranka poljske neodvisnosti, poljska kmetijska stranka in demokratična skupina, je v svojem oklicu izjavila, da pomenja manifest dne 12. septembra vsekakor napredek; treba je pa počakati, kakšno kompetenco in delokrog bo imela poljska vlada. Obenem zahteva levice priznanje državljanjskih pravic, amnestijo, oprostitve Pilsudskega; dalje zahteva, da mora ustavo določiti edino-le bodoči poljski deželni zbor, ki naj se izvoli na podlagi radikalno-demokratičnega volilnega reda. V vlado levice svojih zastopnikov ne bo poslala, pač pa želi biti zastopana v novem državnem svetu. Volilni način za državni svet še ni določen. Nekateri žele, naj bi ga volili odlični deželni zavodi: magistrati večjih mest, gospodarsko osrednje društvo, deželni krsbsteni svet, univerza in visoka šola. Demokrati pa žele, naj se voli na podlagi političnih strank, ki naj se razdele v tri glavne skupine: desnica, središče in levica. Proti temu ugovarjajo drugi, češ, da se pretežna večina dežele ne udeležuje političnega življenja ter ni zastopana v nobeni stranki.

Notranja politika.

Vlada brez večine.

Vsenemški tok iz Nemčije je prodrl med Nemce v Avstriji. V nemško-nacionalni zvezi je propadel predlog za mir na podlagi sporazuma, gospodje se ogrevajo za »nemški mir«. Sedaj so izdali Nemci, med njimi naši kranjski Nemci, letak, kjer hujskajo proti Slovanom in proti mirovnemu stremljenju na podlagi sporazuma. Zahtevajo nemški mir. To se pravi, delajo za nadaljevanje vojne. Proti takemu na vojno hujskajočemu delovanju so nastopili nemški narodi in proračunskem odseku. Nezaupnica komisiji za nadzorstvo državnih dolgov je javen odpor proti vsenemški vojni stranki in velika manifestacija za mir. Vlada, ki se je vpregla v vsenemški jarem, ki odklanja življenjske zahteve avstrijskih slovanskih narodov, je največja ovira miru. Ta vlada ne sme dobiti proračuna, ta vlada mora pasti.

Dr. pl. Seidler, ki je akceptiral kot svoj program nemško-nacionalni program, naj išče sedaj rešitve pri nacionalverbandu. Vse mešetarenje s strankami mu ne bo nič pomagalo. Slovanske solidarnosti v Avstriji ne bo razbil. Pač pa so se Nemci razbili sami sebe. Javna tajnost je, da vleče v »nacionalverbandu« vsak na svojo stran. Upamo na razsodnost merodajnih krogov, da ne bodo pustili v interesu miru pasti parlamenta. Vlada naj gre, parlament pa mora ostati.

Poljsko kolo.

Lvov, 30. septembra. Za predsednika Poljskega kola bo izvoljen gotovo posl. dr. Tertil (bivši narodni demokrat). Volitev se vrši v sredo. Poslanec Stapinski stopi s tremi svojimi tovariši v klub. Pač pa se ne pridruži poljski ljudski stranki.

Dr. Kramář,

ki je bil v Berlinu promoviran za doktorja prava, bo drugič promoviran na češki univerzi v Pragi.

Boji na zahodu.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 29. septembra. Veliki glavni stan:

Bojna skupina kraljeviča Rupreta Bavarskega.

Na flandrski obali in med gozdom Houthoulster in Lupom se je menjala sila topovskega boja. Besnemu bobnečemu ognju v večernih urah so sledili le pri Zonnebeke angleški delni napadi, katere smo odbili. Na poti Ypern-Paschendale smo vrgli sovražnika iz črte udrtin, ki jo je še tam držal. V poplavljenem ozemlju Ysera so privedli poizvedovalci iz spopadov z Belgijci ujetnike.

Bojna skupina nemškega cesarjeviča.

Severovzhodno od Soissons in pred Verdunom se je od časa do časa zelo okrepljen topovski boj. Ob Mozi so se tudi ponoči živahno borili. Več bojev na predpolju, ki so privedli naše naskakovalne čete v francoske postojanke, je popolnoma uspelo.

Bojna skupina vojvode Albrohta Vrtemborskega.

Pri Biselu v Sundgau smo pri francoskem sunku ujeli več mož.

Naši letalci so napadli z bombami London in druge kraje na angleški južni obali.

Berlin, 30. septembra. Veliki glavni stan:

Videlo se je slabo, pri vseh armadah so se zato manj bojevali, kakor prejšnje dni. Na Flandrskem so se na obali in zvečer ob Yseri do prekopa Comines-Ypern močno borili s topovi. Angleške poizvedovalne oddelke, ki so na več mestih napredovali, smo odbili. Pred Verdunom so se, če izvzamemo, da so nekoliko močnejše streljali, le zmerno borili.

Naši letalci so zopet napadli pristanišča in skladišča v Londonu, kakor tudi Ramsgate, Sheerness in Margate. Učinek bomb smo poznali na požarih. Vsa letala so se vrnila nepoškodovana.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

Francoske rekrute vpokličejo predčasno.

»Agentura Radio« poroča iz Pariza, da namerava vojni minister 350.000 mladih rekrutov predčasno vpoklicati v armado, da izpolni nastale vrzeli in ohrani vojsko v polnem številu.

Znižana žetev v Franciji.

Bern, 29. sept. Sujonski listi poročajo, da so v seji francoske zbornice včeraj zlo napadali vlado. Poslanec Rovet je povedal, da so pridelali 55 milijonov stotov manj, kakor ponavadi. Zahteval je, naj izpuste kmete od armade.

Letalni napad na Anglijo.

London, 28. septembra. (Kor. ur.) Uradno: Letala so napadla zvečer več točk južnozahodne obali pri Suffolku, Essexu in pri Kentu. Večina se ni upala v notranje deželo. Nekatera, ki so plula proti Londonu, glavnega mesta niso dosegla. Bombe so metala na Suffolk, Essex in Kent. O mrtvih in o škodi se nič ne poroča.

Pomorski boj ob flandrski obali.

Berlin, 29. septembra. Uradno: Dne 28. t. m. zjutraj so na poizvedbi ob flandrski obali trčile naše torpedovke na sovražne rušilce, ki so bili v premoci; streljali smo na nje. Med bojem smo opazovali na enem rušilcu močno razstrelbo. Naši čolni niso poškodovani.

Novi uspehi podmorskih čolnov v Kanalu in na Atlantskem oceanu: 4 parniki, 8 jadrnic, 1 ribiška ladja. Načelnik admiralnega štaba mornarice.

Na morju.

Berlin, 29. septembra. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča: V vodovju krog Anglije so potopili naši podmorski čolni zopet 22.000 ton.

Mirovni pokrel.

Belgijski kralj pripravlja mir.

Hamburg, 29. septembra. »Hamburger Fremdenblatt« javlja: Med belgijskim prebivalstvom se govori, da uvaja belgijski kralj korake za mir in sicer po španski diplomaciji, ki je že v Berlinu stavila tozadevne predloge.

Sestanek našega in nemškega cesarja v Dziedzi Boguminu.

Bogumin, 29. septembra. Cesar Karel se je odpeljal včeraj ob 10. uri 30 minut zvečer iz Reichenaua, da se je sestal z

nemškim cesarjem, ki se je vračal z rumunske, erdeljske, bukovinske in vzhodno gališke bojne črte. V Dziedzi se je pričakal cesar Karel, da se je pripeljal nemški dvorni vlak. Po najpristranejšem pozdravu sta se podala oba cesarja v nemški dvorni vlak in se peljala skupaj do Bogumina. Tam je po najpristranejšem slovesu cesar Karel ostal, cesar Viljem se je pa odpeljal dalje. Cesar Karel se je vrnil na to v Reichenau.

Wilson in mirovna pogajanja.

Rotterdam, 29. septembra. »Morning Post« poroča iz Washingtona: Wilson je pooblastil polkovnika Houseja, naj vse pripravi za mirovni posvet. Take priprave sta ukrenili Francija in Anglija že pred časom. List pristavlja, da je poročilo poučenih krogov vest resnična in da se predsednik pripravlja za čas, ko prične zborovati mirovni posvet.

Clemenceau napoveduje poseben mir z Rusijo.

Genf, 30. sept. Clemenceau razpravlja v svojem listu z dovoljenjem cenzure o možnosti posebnega miru z Rusijo. Rusija ima dolžnosti nasproti Franciji, ki lahko predloži svoj račun za dobavljeno blago. Če se Rusija hoče ločiti od ostalih dežel sporazuma je Francija upravičena ruskim politikom pokazati sredstva in pota, ki bodo zmedeni narod spravila na pravi tir. Nujno je zato potreben posvet v Parizu.

Ruska mornarica zahteva premirje in mirovna pogajanja.

Stockholm, 30. septembra. (K. ur.) Iz Petrograda: Mornariji vzhodnomorske mornarice so sklenili resolucijo, ki zahteva, naj prevzame demokracija vso oblast. Dalje so pozvali vlado, naj proglasi na celji bojni črti premirje in naj uvede mirovna pogajanja. Oficialni ruski vojaški list, ki poroča o tem, tudi poroča, da so se razmere med častniki in pomorščaki črnomoškega brodovja do skrajnosti poojstrile, kakor so pri mornarici na Vzhodnem morju.

V nemškem državnem zboru bodo razpravljali o govoru dr. Michaelisa.

Berlin, 29. septembra. Zastopniki strank so se v glavnem odseku dogovorili, da opuste za zdaj razpravo o govoru dr. Michaelisa glede na mir, ker hočejo počakati, kaj da odgovori sporazum na mirovno noto sv. očeta.

Švica o noti sv. očeta.

Curih, 29. septembra. Voditelj političnega oddelka v Švici, zvezni svetnik Ador, je izjavil, da ne smatra za potrebno podpirati mirovnega nastopa sv. očeta. Švica želi iniciativi sv. očeta popolen uspeh. Ador je tudi naznanil, da švicarski zvezni svet pritruje nastopu sv. očeta.

Grof Dalla Torre o noti sv. očeta.

V »Nuova Antologia« objavlja grof Dalla Torre študijo o mirovni noti sv. očeta. Posebno se peča z razorožbo in z jamstvi, ki jih posebno Nemčija zahteva. Razorožba se izvede povsod istočasno v taki meri, da bo mogoče obdržati javen red v razmerju s prebivalstvom. Neenakosti bi bile sicer velike, a ne nevarne, ker bi tudi največja država ne mogla presenetljivo napasti malega sosedu, ker bi sicer pogrešali doma čete, ki bi bile potrebne, da se vzdrži javen red. Odpraviti se mora v prvi vrsti osebna službena dolžnost. Razsodišče bi morale sankcionirati vse države, ki bi kaznovale z bojkotom in z osamljenjem tistega, ki bi pogodbe kršil. Dalla Torre ostro prijema Wilsona in Lansinga, ker sta zahtevala, naj Nemci odstavijo Hohenzollerje, ker to nasprotuje načelu o neumešavanju v notranje razmere drugih narodov, ki ga je bil Wilson začrtal v svoji noti 22. januarja.

»Corriere« zahteva odgovora na noto sv. očeta.

»Corriere della sera« poziva sporazum z ozirom na nevarne nade, ki jih je mirovni oklic sv. očeta vzbudil v večini naroda, naj konča molk in naj pošlje skupen odgovor sv. očetu. Vedno bolj se širi mnenje, da ne zahteva tragična potreba, naj se nadaljuje vojna, marveč trma vlade, molk ta nazor še krepki. Sporazum naj se prilagodi vsaj Wilsonovemu odgovoru. Če bi bil sporazum takoj odgovoril, bi se bila lahko nepravilnost očitala Nemčiji, tako se pa vsaj na zunaj narobe vidi. Ako misli vsak posemezni zaveznik, da s tem, ko ne odgovori na noto sv. očeta, prikriva svojo neodločnost posebej, to ni zadostna upravičba.

Angleži o govoru nemškega kanclerja.

Hag, 30. sept. Iz Londona: Jutraj listi splošno sodijo, da je govor nemškega kanclerja zoprt vrata miru.

Novi posvet sporazuma.

Berlin, 29. sept. Dne 4. oktobra bo zboroval v Parizu zopet velik posvet sporazuma. Udeležita se ga tudi Japonska in Amerika. Šlo bo za okrepitev ruske armade; mogoče jo osveže z ameriški ali z japonskimi vojniki.

Razna poročila.

Ultimat peruanske vlade Nemčiji.

Haag, 28. sept. (Kor. ur.) »Nieuwe Courant« poroča iz Londona: Peruanska vlada je poslala Nemčiji radi potopitve ladje »Lorton« ultimatum, v katerem zahteva zadoščenje tekom enega tedna.

Odpust 47. in 48. letnih v Nemčiji.

Berlin, 29. septembra. Glavni odsek državnega zbora je sprejel resolucijo, ki pozivlja vlado, naj izpusti domov letnika 1869 in 1870. Sklenili so tudi, naj se povišajo plače moštvu in podpore rodbin.

Aretacije Nemcev v Ameriki.

Newyork, 29. septembra. (Kor. ur.) Aretacije Nemcev in Nemcem prijaznih oseb so se večeraj nadaljevale in trajale tudi danes. Mnogo oseb je bilo odvedenih na Ellis Island, kjer bodo najbrže internirane za ves čas vojne. Večina aretirancev je bila zaposlena v municijskih tovarnah ali pri podobnih obratih. Domneva se, da je bila zelo razširjena zarota na delu za poškodovanje strojev in sicer po navodilih nemških agentov v Evropi. Zarotnike so agenti mornariškega oddelka opazovali več mesecev.

Drugo ameriško posojilo.

Newyork, 28. septembra. (Kor. ur.) Tajnik zakladnega urada je naznanil za 1. oktober najetje drugega posojila v znesku treh milijard dolarjev ali več.

Zdaj sledi Švedska.

Berlin, 29. septembra. (Kor. ur.) Wolff: Pod nadpisom: Zdaj sledi Švedska! piše londonski tednik »Truth«: Švedskemu kralju in njegovi klici naj se predloži usoda kralja Konstantina in carja Nikolaja, ki so nahajata v brezposelnem strokovnem društvu kraljev. Socialist Branting naj prevzame vlogo Venicela.

Indijska sodba o sili osrednjih velesil.

Berlin, 29. septembra. (K. ur.) Znan indijski finančni list »Capital« je pisal 10. avgusta o vojnem položaju: Američani bodo le s težavo pomagali sporazumu, dokler morejo podmorski čoln na morje. Od našega navdušenja o vojni udeležbi Amerike je ostalo le kričanje. Če si ogledamo sedanji vojni položaj, vidimo, da se nahajajo osrednje velesile v močnejši postojanki, kakor kdajkoli odkar se je pričela vojska. Če nameravajo, da se vojskujejo do trpkoga konca, kakor trdi cesar, mora biti naloga zaveznikov naravnost Herkulovo delo. Polom Rusije in neprestano delovanje podmorskih čolnov osrednje velesile iznova osrčuje v zaupljivem kljubovanju. Ruski polom je zadržal napredovanje Italijanov in podaljšal brezdelnost na Balkanu. Podmorski čolni so potopili od februarja približno 1000 ladij, med njimi 480 angleških nad 1600 ton po angleških poročilih. Blazni bi bili, če bi se varali nad vojaško vrednostjo teh okolištin, ako upoštevamo težavno nalogo, da uničimo pruski militarizem.

Amerika se še ne udeleži skupnih posvetovanj z zavezniki.

Berliner Z. a. Mitt. poroča iz Amsterdama: V skupni seji zbornice in senatne komisije za zunanje zadeve se je Wilson izjavil proti odposlatvi deputacije v Evropo, ker po njegovem mnenju še ni prišel čas, da bi se ameriški kongres udeležil konference zaveznikov.

Angleški listi o Asquithovem govoru.

Iz Amsterdam poročajo 27. t. m.: »N. R. C.« poroča iz Londona: Angleško časopisje označuje Asquithov govor za izraz narodnega mnjenja. »Times« pravijo, da je to dobra in jasna razlaga vojnih ciljev zaveznikov. »Daily News« pišejo: S tem govorom je razprava o pogojih, pod katerimi so zavezniki pripravljeni pričeti pogajanja, otvorena. List je mnenja, da ni modro, da se vrnitev Alzacije-Lorene stavi med prve pogoje za začetek mirovnih pogajanj, ker se s tem le podžge in okrepi vsenemške elemente na Nemškem, oslabi tamkajšnje demokratično gibanje in vojno najbrže podaljša. Na mirovni konferenci se bo to vprašanje seveda moralo rešiti, vendar se mora taktika ozirati na velike interese, ki stoje na kocki.

Končni uspeh švedskih državnozbornskih volitev.

Stockholm, 27. Končni uspeh volitev v drugo zbornico je naslednji: Izvoljenih je 17 konservativcev, 62 liberalcev, 98 socialnih demokratov in 22 socialistov levice. Vsega so izgubili konservativci 16 mandatov, dočim so pridobili liberalci 5 in socialni demokrati 11 mandatov.

Domače olje.

(Po starem receptu.)

Pri urejevanju zastarelih in zaprašenih spisov naletim med drugimi na droben spevjen aktov, katerih zunanji nosi napis: »Weissdorns Oell.« Glej ga Habakuka! si mislim, ravno prav za naše današnje nezmasne in temne čase. Razgrnem torej orumenele papirje in začnem prebirati. Iz dobe cesarice Marije Terezije so. Naravno! Velika cesarica je po hudih in dolgotrajnih vojnah skušala zaceliti prebivalstvu zadane težke rane predvsem s povzdigo občnega blagostanja, s pospeševanjem in negovanjem duševne in materialne kulture. Zlasti se ji je zdelo potrebno postaviti na noge najkrepkejši steber države, zaničevani in v sponah graščinskega podložništva zdihujoči kmečki stan. Ne bom tukaj našteval in ponavljal raznih odredb glede olajšave tlake, ureditve davščin in sodstva, navedem naj le v par potezah cesaričino skrb glede kmetijstva, kojeja pospeševanje je ravno rodilo in sprožilo misel o pridelovanju cenega domačega olja.

Že leta 1767. je pozvala cesarica Marija Terezija na predlog komercialnega svetnika Fremanta praktične kmetovalce ter kmečke strokovnjake in učenjake, naj se združijo v društva za povzdigo kmetijstva. Kranjska je sledila takoj temu klicu, enako tudi naša posestrima Goriška. Ustavno zborovanje se je vršilo dne 26. vinotoka 1767. Nova c. kr. kmetijska družba (k. k. Agrikulturs-Societät) se je začela pod vodstvom svojega ravnatelja barona Jož. Brigida in kanclerja dr. jur. Valentina Modestusa jako živahno gibati in razvijati. Izdajala je poučne liste in spise, ustanovili so javno šolo, otvorili šolo za mehaniko, ki jo je vodil učeni jezuit Gruber. V družbinem krogu sta plodonosno delovala predvsem tudi sloviti Hacquet in naš rojak Peter Pavel Glavar, ki je že na svojih vzorno obdelanih posestvih dajal dober vzgled in spodbudo tudi nekim in zato nezaupljivim kmetom. Gojil in pospeševal je čebelarstvo, vsajal smrekove gozde in med drugim vpeljal prvo mlatilnico na Kranjskem.

Sejano seme je padlo na rodovitna tla: zanimanja za poljedelska vprašanja je rastlo vidno. Spomnimo se le naših znamenitih čebelarjev-kmetov iz one dobe, Valentina Črnetarja in Antona Janše, katerega slednjega so kljub neznanju nemščine poklicali na Dunaj, kjer je (l. 1769) v Augarinu predaval slovensko (govore je prevajal tolmač) o umni čebelarstvu. V tem času so tudi sprožili načrt osušitve ljubljanskega barja ter začeli s takozvanim Gruberjevim prekopom.

Vseposvobod torej živahno gibanje, da se otvorijo novi viri ljudskega blagostanja. Šlo je predvsem tudi za to, da se rešijo naše dežele kolikor le mogoče tujega uvoza in na ta način prepreči, da bi šel naš denar v tuje roke. Na povelje cesarice je sporočila goriška kmetijska družba kranjski opis gloga ali balega trna (die Beschreibung des Weissdorns, in der Landessprache Slibouna genannt) ter način, kako izdelujejo v Gorici iz sadu svetilno olje. Slovenskega botanika bo morda zanimalo dejstvo, da nahajamo v tem aktu iz l. 1768 za glog (Crataegus Oxyacantha) ime sli-vovna, katerega naše knjige več ne poznajo. Rdeči, majhni, obličasti plodovi (katere ljudstvo v navadni govorici splošno imenuje medvedove bruske) imajo trdoluščinasto peščišče, ki razpade na dve ali tri jednosemenske koščice. V zgornji imenovanem opisu goriške kmetijske družbe stoji med drugim, da izzorijo jagode meseca septembra ter da ima sad in koščica okus po zrelih olivah, o čemur se tudi sami lahko v resnici prepričamo.

V naslednjem naj podam način izdelovanja glogovega olja v mestu Gorici, kot ga opisuje goriška kmetijska družba v zgornjem omenjenem dopisu. Meseca septembra naj se oberejo glogove jagode v čeber ali škaf ter zalijejo z vodo tako, da jih ravno pokrije. Čez 8, 10 ali 15 dni jih vzamemo iz vode, spravimo v vrečo ter teptajmo v vroči vodi — kolikor moremo zdržati! — tako dolgo, dokler se da kaj soka iztisniti. Ta sok kuhamo potem v kotliču iztisli, da se zgosti. Ko se ohladi, filtrirajmo skozi platneno cunjico ali pa enostavno precedimo skozi gosto rešeto ali cedilo ter spravimo potem to olje v steklenice ali drugačnih posodah. Naše izvestilo pravi dalje, da je tako olje navadnemu olju zelo podobno, le da je zelenkaste barve in ostrejšega okusa, vendar pa da kljub temu bolje diši in ugaja kot laneno olje; na Vicentinskem da rabijo tako olje za zabelo in za svečavo.

Kranjska kmetijska družba je z dopisom dne 30. julija 1768 pozvala opata bistriškega samostana pri Borovnici, da poroča o uspehu glede pridelovanja olja.

Bistriški prelat je dal v resnici napraviti po zgornjem navodilu poskus in je poročal o tem glogovem olju jeseni istega leta (1768) kmetijski družbi. Pravi, da je napravil v barvi temnozeleno olje, ki sicer

† V vroči vodi zato, da se one sadne celice in stanice, ki vsebujejo olje, vsled toplote razmaknejo in odpro.

za jedi vsled rezkega okusa ni primerno, ali pri svečavi da daje mnogo svetlejši plamen in se ne kadi in ne diši tako močno, kot ostale navadne vrste svetilnega olja. Kar tiče množine pridelanega olja, zatrjuje opat v svojem poročilu, da je bil prav zadovoljen vsled izredne izdatnosti soka pri prežanju.

Ker je ravno sedaj primeren čas za nabiranje, posnemajmo tudi mi bistriškega prelata, da si bomo v težkem, železnem času svetili tudi z medvedovimi hruskami.

Dr. M.-I.

Dnevne novice.

— Odlikovanja. Vojaški zaslužni križec 3. vrste z vojno dekoracijo in z meči je dobil stotnik gen. štaba Franc Hočevar. — Najvišje zahvalno priznanje z meči sta dobila poročnik 27. strel. p. Franc Pečar, prideljen 97. pp. in poročnik 11. visokogorske stotnije Leon Mežan. — Zlat zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje sta dobila črnov. poročnik 1. ujet. železniške delav. stotnije Rajmund Okorn in poročnik inženir v Nišu Ivan Vurnik. — Najvišje pohvalno priznanje je dobil mornariški višji štabni zdravnik dr. Andrej Korenčan. — Vojaški zaslužni križec 3. vrste z vojno dekoracijo in z meči so dobili: nadporočnik 152. črnov. baona Franc Novljan, poročnik 27. črnov. p. Josip Goljevšek in stotnik 5. strelškega p. Josip Skala. — Najvišje pohvalno priznanje z meči so dobili: poročnik 5. strel. p. Ivan Muršec, poročnika 2. gor. strel. p. Josip Petružela in Rafael Legiša, prideljena 27. črnov. pp. in poročnik 2. gor. strel. p. Milan Peterlin. — Srebrni zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje so dobili: namest. stražmojster 6. dež. orožn. pov. Peter Lesjak, nam. stražmojstra 7. dež. orožn. pov. Dominik Planinšček in Ivan Jazbic. — V drugič je dobil srebrno hrabrostno svetinjo 1. vrste poročnik 26. strel. p. Zemlak Alfonz. — Srebrno hrabrostno svetinjo 1. vrste so dobili: strelci Modrič Josip, Trentura Leopold in Petek Franc, vsi pri 26. strel. p.; praporščak Torelli Anton, štabni narednik Urbanč Josip, narednik Močan Anton in desetnik Borštnik Rudolf, vsi pri 27. črnov. pp. — V drugič sta dobila srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste štabni narednik Meden Ivan in desetnik Novak Franc, oba pri 27. črnov. pp. — Srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste so dobili: strelci 26. strel. p. Meglič Ivan, Zorjan Anton, Zidar Peter, Masinjak Franc, Simič Josip in Dolinšek Konrad; četovodje Ravnika Franc, Lovrinšek Alojzij in Marinc Josip, vsi pri 27. črnov. pp. — Zlat zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje in z meči je dobil praporščak brzojavnega polka Josip Černe. — V drugič je dobil srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste narednik 42. črnov. baona Malec Franc. — Srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste so dobili: desetnika Poje Ivan in Kump Rudolf, poddesetnik Marincič Andrej, pešči štefančič Josip, Volk Franc, Zidarič Martin in Marincič Franc, vsi pri 27. črnov. pp.; tit. desetnik Vičar Avgust, pešči Strel Ivan, Likar Luka, Madon B. in Kalan Franc, vsi pri 30. črnov. baonu.

— Maloštevilni Slovenci in katoliški tisk Mažarov. Pobožen list za Mažare »A Szive« preneha izhajati. »Novine«, glasilo ogrskih Slovencev, pišejo, da ga nihče ne bere. Slovenci ga pa ne morejo podpirati, ker že itak dovolj dajo za ogrski dobri tisk. Vsaki oktober se v ta namen pobira v cerkvah. Slovenski tisk na Ogrskem od teh denarjev prej ni dobil niti vinarja, samo zadnja tri leta na večkratno prošnjo neko drobtinico. Z bojišča piše narodni ogrski Slovenec: »Nas Slovence naše pobožne »Novine« tolažijo. Komaj čakam ponedeljek, kda pridó. Te že poiščem v vsakom kotu gor, kje bi se našlo Slovenec, ka bi njemu je v roke dao, naj se veseli svoji materni reči. Na veliko tolažbo so nam. Iz srca želimo naše malomi tiski stanovitne obstanek. V te namen prosimo mi vo-jaki vsa draga domači, ostanite naročniki Novin i M. Lista pa še druge pridobite, naj žive naša mila materna reč, štero nam je Bog dao.« — Ponovno priporočamo v podporo glasilo ogrskih Slovencev »Novine«. Za celo leto veljajo 6 kron. Naročnino sprejema urednik Klekel Jožef, vp. pleb. v Cresnovcih, Cserföld, Zalamegye.

Imenovanja na graški univerzi. Profesor dr. I. Ude je imenovan za rednega profesorja spekulativne dogmatike, profesor dr. Ernest Tomek pa za rednega profesorja cerkvene zgodovine in patrologije na graški univerzi.

Nemških šol ne marajo več. Iz vseh krajev, kjer so samo nemške šole, posebnih šulferajnske mučičnice, se poroča, da je vedno manj tistih nesrečnih staršev ali varuhov, ki bi dali svoje otroke v tako šolo. V šulferajnskih šolah nastaja vedno večja praznota. Narodna zavest raste. Tujcev in njihovih zavodov naši ljudje vedno manj marajo. Samo neznačajneži in par šnopsarjev še tira svojo deco v nemško šolsko jecho. Se bodo kesali! Slovenski otrok spada po treznem človeškem premisleku v slovensko šolo, kjer se mu ne bo ubijal v glavo samo tuj jezik, ampak se bo priučil drugih potrebnih znanosti.

— Prof. Fr. W. Foerster o avstrijskih Vsenemcih. Znameniti nemški znanstvenik prof. Fr. W. Foerster je priobčil v »Frankfurter Zeitung« daljši članek o bodočem razmerju avstrijskih narodov, katerega zaključuje z besedami: Toliko je gotovo: Nobene razkosevalne namere entente ne morejo zadeti Avstrijo v korenino njenega ob-stanka tako občutno, kakor razkosevalni nacionalizem Vsenemcev v Avstriji, katerega zgled seveda tudi med avstrijskim slovanstvom vedno znova pospešuje nagnenje do združitve s slovanskim vzhodom, čeprav je to nagnenje v nasprotju z vsemi gospodarskimi in kulturnimi interesi slovanskega vzhoda in bi ga bilo zato z nekoliko prave kulture, pameti in politične pedagogike na nemški strani lahko premagali.

† Župnijski izpit, ki je za ljubljansko škofijo določen na 3. in 4. oktobra 1917 se mora radi prometnih ovir preložiti na poznejši čas, ki se bo v listih objavil.

— Odlikovanje poveljnika 3. armadnega zbora. Najvišje pohvalno priznanje z meči je dobil general pehote Ivan vitez Krautwald pl. Annau, poveljnik 3. armadnega zbora.

— Smrt za domovino. Iz Ormoža. Dne 18. sept. t. l. je umrl v vojaški bolnici v Celju v starosti 22 let Ciril G o m z i, pešec pp. št. 87, edini sin znane narodne in obče priljubljene rodbine v Ormožu kot žrtev mučne epidemične bolezni. Pokojnika so prepeljali iz Celja v Ormož in dne 25. sept. na domačem pokopališču položili v rodbinsko grobnico. Težko prizadeti rodbini izrekajo ob tej nenadomestljivi izgubi vsi znanci in prijatelji svoje iskreno sožalje.

— Smrtna kosa. Umrla je v Celju so-proga veletrgovca gospa Nita Stiger, stara 36 let. — Umrl je v Selnici ob Muri posestnik Fr. Dreier.

Amnestija na Hrvaškem. Na temelji amnestije z dne 10. t. m. je pomiloščenih na Hrvaškem 253 obsojencev.

— Padli častniki. Poročnika 47. pp. Hlešč Ferdinand in Ilič Alojzij, praporščak 27. črnov. pp. Tretnik Viljem.

— Za pomorska aspiranta sta imenovana abs. srednješolca Alojzij Dejak in Božidar Martinec.

— Po smrti odlikovan. Vojaški zaslužni križ 3. vrste z vojno dekoracijo in z meči je dobil pred sovražnikom padli poročnik 2. gor. strel. p. Franc Žužek, prideljen 27. črnov. pp.

— Pozdrave pošiljajo Slovenci in italijanskega ujetništva vsem bralcem »Slovenca« in žele skorajšnje nasvidenje Franc Medvedšek, Gameljine; Jelenc Franc Pirnič, Čebul Janez, Voklo; Arh Jožek Bitnje; Kosirnik Janez, Klanec; Mihelič Franc, Moste pri Ljubljani; Vrečar Franc Sneberje pri Ljubljani.

Veliki gosposveški zvon iz l. 1687 ostane kot »narodni spomenik«. Tako poročaje celovski listi.

Razpisana profesorska mesta. Na novoustanovljeni mestni gimnaziji in novoustanovljeni mestni realni gimnaziji v Trstu je razpisana cela vrsta učiteljskih mest od ravnatelja do lepopisnega in telovadnega učitelja. Prošnje sprejema tržaški mestni magistrat do 20. oktobra t. l.

Vsled suše omeje v Zagrebu uporabo vode.

— Morilec svoje žene? Dne 8. maja letos so bili naši gostilničarji Marijo Topolnik v Cogotincih pri Sv. Lenartu v Sl. gor. umorjeno, njeno hčer iz prvega zakonca Školastiko Elbl pa nezvestno s težkimi ranami. Kot krivca je sedaj orožništvo aretiralo moža umorjene, Antona Topolnik, in ga izročilo mariborskemu sodišču. Topolnik še taji, samo to je povedal, da se je tisti večer prepiral z ženo, nato pa šel spat v zgornjo izbo.

— V ruskem ujetništvu se nahaja Josip Može s Trsata.

— Gospod Ante Brozovič, Zagreb. Živim u Ljubljani i čekam već 8 dana na daljnje opredeljenje. Javi to našim običajnim putem — radi mojih kod kuće, koji su sigurno ovih dana u brizi radi mene. Za par dana javit ću Ti adresu, kamo ćeš mi slati »Novine«. — J o s o s.

— Legar se je pojavil v Zagorju ob Savi.

— Židovska svijest«. V Sarajevu delajo resno na to, da izide čim prej glasilo bosanskih in hercegovačkih židov. List se bo imenoval »Židovska svijest«, a izhajal bo enkrat na teden.

Zaradi pomanjkanja živeža ne bo letos otvoreno semenišče v Zadru.

Veliko pomanjkanje vode je v Hrvatskem primorju, ker so se vsled suše posušili vodnjaki. Tudi v Opatiji v vodnjakih ni več vode. Sušak dobiva vodo in reškega vodovoda (1130 kub. metrov na dan).

— Železniška nesreča. V četrtak ob treh zjutraj sta zadela na postaji Fruhleitena dva tovorna vlaka drug ob drugemu. Zadnja dva voza prednjega vlaka, v kateri se je zabil stroj prihajajočega vlaka, sta popolnoma zdrobljena in raztresena je vsa moka, ki je bila naložena v zadnjih dveh vozovih. Ljudje so hitro začeli pobirati moko. V zadnjem vozu je bil tudi nek vojak, ki ga je popolnoma zmečkalo.

— **Dr. Kraljherjevo »Školjko«** igrajo danes zvečer na kralj. hrvatskem gledališču v Zagrebu. Glavne vloge igrajo dame: Dimitrijevič, Mihilič, Gršesina in gospodje Nučič, Pavič in Borštnik.

Ogenj. Iz Knežaka. Pretekli terek proti večeru je začelo goreti pri trgovcu g. Al. Urbančiču po domače Škravanu. Unel se je petrolej v trgovskem skladišču in ogenj se je hitro razširil. Bilo je nakopičenih silno veliko najbolj raznovrstnih živil. Prihitela je požarna bramba iz št. Petra ter z nadčloveško močjo omejila ogenj. Prvi dan je gasilo 21, drugi 11, tretji 10 mož pod vodstvom g. Kleinbergerja. On zasluži odločno pohvalo. Najbolj žalostno je, da se je drl strop in podsul gasilce. Koliko, e ne ve. Še tretji dan jih nio izkopal. Škoda je zelo velika.

Primorske novice.

Bombe nad Podbrdom. Iz Podbrda nam pišejo: 26. t. m. je bil Italijan zavržen in je izgubil dve letali. 27. septembra ob 3. uri popoldne je prišel preko Črne prsti s celo »bando«.

Županstvo Trnovo pri Gorici naj naznani ali objavi v »Slovencu« svoje sedanje bivališče, prosi župni urad na Lokvah, zdaj: Begunje pri Cerknici pošta Rakek.

Kuracijski urad Lom na Goriškem se začasno nahaja na Pečinah, p. Slap ob Idriji na Goriškem. To naznanjam svojim duhovnjakom in jih prosim, da mi naznajo svoje sedanje bivališče ter jih prav srčno pozdravljam. Anton Pisk, kurat.

Župni urad Lokve, p. Trnovo pri Gorici, se nahaja zdaj v Begunjah pri Cerknici, p. Rakek, Notranjsko.

Osobje tržaške tramvajske družbe odpuščeno. Tržaška tramvajska družba je radi pomanjkanja električne sile in drugih težav, ki jih povzročajo vojne razmere, naznani celokupnemu svojemu osobju, da je z dnem 29. septembra odpuščeno iz službe, a dobi plačo za nadaljnih 8 dni. Obenem se poziva osobje, da vrne družbi uniforme, čepice, torbe itd. Službeno razmerje je popolnoma prenehalo in si naj vsak poišče službo, kjer mu drago. Vprašanje je, kaj poreče k temu pristojna oblast.

Padel je na ruskem bojišču dne 7. julija t. l. Bizjak Jožef, 34 let star iz št. Petra pri Gorici; bival je v Bazari. Zapuščala vdovo in troje otrok.

Služba božja za begunce v Maria Ellend na Nižje Avstrijskem. Da ne bo nesporazumljenja, naznanjam beguncem bruskega okraja, da bo služba božja v romarski cerkvi pri Maria Ellend v osmini Rožnvenke nedelje, dne 14. oktobra in ne na Rožnvenko nedeljo, kakor je bilo prej določeno. Spovedoval bom na predvečer in jutraj. Ob 9. uri bo pridiga, sv. maša in blagoslov. Za slovensko cerkveno petje bodo poskrbele pevke iz Dol. Vrtojbe, katere so že v par krajih pri službi božji prav ginljivo prepevale lepe slovenske nabožne pesmi v tolažbo našim ljudem in v pohvalno priznanje domačinov. Bodi jim izrečena na tem mestu zahvala in »Bog plačaja! Pr' hitimo v osmini Rožnvenke nedelje k Mariji Ellend, to je k Mariji Revj ali Materi Žalostni, da pri Žalostni Materi Božji črpamo novih moči v svoji žalosti in bitki preskušnji. Bruck ob Litve, Ciril Zamar, kurat.

Premoženje so zaplenili Mariji Missaglia, roj. 1897, v Trstu, tehniku enol. prostovoljcu-desetniku, ker je osumljen pobege k sovražniku.

Cene vinu na Primorskem. Urad za presojo cen je določil za mesto Trst in okolico, potem za sodne okraje Koper, Podgrad, Komen, Piran, Sežana, Voloska in goriško sodno okrožje naslednje vinske cene: Za istrska vina, ki vsebujejo 10 % alkohola, za Trst in okolico: iz vinogradnikove kleti 300 K hektoliter; v Trstu v trgovini na debelo 340 K hl; v prodaji v malih sodčkih in velikih steklenicah za rabo v družinah 396 K hl; v steklenicah po 4 K 28 vin. liter; v Trstu v gostilnah in krčmah po 4 K 32 vin. liter. V Istri za prodajo v sodih po 56 litrov in več po 3 K 40 vin. liter; v Istri v gostilnah in krčmah 4 K; v osmicah 3 K 40 vin l.

Poizkušeni samomor ruskega vojnega ujetnika. Na južnem kolodvoru v Trstu se je v samomornem namenu dvanajstkrat zabodel neki Rus — vojni ujetnik. Težko ranjenega so odpeljali v bolnišnico.

Novo vino v Trstu začno točiti dne 15. oktobra t. l.

Družina Trampuš iz Temenice, št. 38, na Krasu, politični okraj Sežana, se pozivlje, da naznani sedanji svoj naslov »Posredovalnici za goriške begunce« v Ljubljani, Dunajska cesta, 38./I.

Cene pivu na Primorskem so določene sledeče: Za Trst in okolico, potem za okraje Koper, Podgrad, Komen, Piran, Sežana, Voloska in goriško sodno okrožje za pivo pod 10 stop. 1 K 52 vin. liter v drobni prodaji, na debelo pa 108 K hl.

Otrok z razklano glavo. Družina Rattessa, ki stanuje pri Kopru, je našla te dni svojega štiriletnega dečka na neki njiži z razklano glavo. Iz velike rare so uhajali možgani. Dečka so prenesli v tržaško bolnišnico. Domneva se, da je v dečka nekdo s tako silo zalučal kamen.

Bombni napad Italijanov na Klanec. Piše se nam: V sredo, 26. t. m., so nas ob četrt na 11. uro po noči obiskali Italijani ter pometali na nas pet bom, ne da bi napravili kaj škode. Tako smo prestali nekaj strahu od teh tičev, ki so že večkrat letali nad nami, a nas dosedaj še pustili pri miru.

Poneverbe v upravi begunskega tabora v Wagni pri Lipnici. »Lavoratore« poroča, da so v begunskem taboru v Wagni aretirali tamošnjega uradnika Josipa Draxler, vpok. c. kr. orožnika, ki je telkom dveh let poneveril v begunski upravi nad 15.000 kron. Draxler je užival pri upravi največje zaupanje, z ubogimi begunci je postal oblastveno in kruto. V taborskem bazarju je imel prodajalno; živel je potratno in nesramno. Preiskava se nadaljuje in pada, težak sum že tudi na več drugih uradnikov in uradnic.

Sovražna špijonaža.

Pred deželnim sodiščem v Lipsek sta bili nedavno obsojeni na mnogoletno težko ječo dve nemški dami iz Kieja, ki sta bili v zvezi s sovražnimi vohuni v nevtralnih deželah (Danskem, Holandskem in v Švici). Ti vohuni so same odlične osebnosti, ki so vse v zvezi z angleško vlado. Tudi na Nemškem so imeli svoje agente, med njimi omenjeni kielski dami. Slo je seveda predvsem za vojaške podatke. Sporazumevali so se potom trgovskih oglasov, sestavljenih v dogovorjenem tajnem jeziku, v nekem hamburškem in berlinskem listu. Vsa stvar je sedaj razkrinkana.

Berlin, 29. septembra. »Voss. Ztg.« poroča iz Stockholma: Odkrili so obsežno vohunsko organizacijo, ki je naprejena proti Nemčiji, Švedski in Dansk. Vodil je organizacijo, ki ima sedež v Kodanju, neki dr. Katz alias Herz. Mlade ljudi je pošiljal v vohunske šole v Rusijo; odtam so se vrnili v Kodanj, kjer so dobili ponarejene popotne liste, s kaetrimi so se podali v inozemstvo. Vohune o prav dobro plačevali. Dozdaj so jih približno 50 zasledili. Veliko so jih že zavrli.

Boji z Rusi.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 29. septembra. Veliki glavni stan:

Bojna črta maršala princa Leopolda Bavarskega. Večinoma mali boji so se ojačali le začasno povodom poizvedb severno Dvigne, zahodno Lucka in ob Zbruču.

Bojna skupina maršala pl. Mackensena.

Ruske oddelke, ki so v čolnih prevelali Seret in strugo št. Jurija, smo prepodili s hitrim protisunkom.

Berlin, 30. septembra. Veliki glavni stan:

Nobenih večjih bojev. Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

Dunaj, 29. septembra. (Kor. ur.) Vojni tiskovni stan:

Vojna skupina generalnega polkov. nadvojvode Jožefa. V nekaterih odsekih so se razvili boji z ročnimi granatami. S topovi je sovražnik le zmerno streljal.

Bojna skupina generalnega polkovnika pl. Böhma Ermollija.

Izvemši več nastopov patrolj, ki so za nas srečno izpadli, se ni nič važnega poročalo.

Osma in deveta ruska armada se udali.

Berlin, 29. septembra. »Daily Chronicle« javlja iz Petrograda: Osma in deveta armada, ki sta dozdej držali še s Kornilovem, sta se podali vladi, ki je jima zagotovila popolno pomiloščenje in da se prično kmalu pogajati o miru.

Dunaj, 30. septembra. (K. ur.) Vojni tiskovni stan:

Na več točkah bojne črte so streljali s topovi; tudi patrolje so se večkrat spopadle. Na kolodvor Fridrihobovka, važno rusko bojno transportno križišče, so vrgli naši letalci 360 kg bomb.

Izpraznitev Petrograda.

Kodanj, 29. septembra. »Novo Vreme« poroča, da Petrograd po načrtu izpraznjujejo. Predvsem so premestili šole. Ustanovili so posebno izpraznjevalno komisijo, katere predsednik je razglasil, da se sicer sovražnik ne pričakuje tako hitro, a da je nevarnost pred letalci tako velika in da

živil tako manjka, da morajo mesto polagoma izpraznjevati.

V Petrograd se ne sme.

Petrograd, 29. septembra. (K. u.) Vojaški gubernator v Petrogradu je odredil, da bodo vsakemu naložili globo 3000 kron ali trimesečni zapor, ki pride brez dovoljenja krajne oblasti v Petrograd. Odredbo so povzročile težave glede na prehrano.

Ruski srednješolci pritegnjeni k vojaškim dajatvam.

Genf, 29. septembra. »Temps« poroča: Do božiča bodo zaprte ruske srednje šole. Učenci bodo v gotovi meri mobilizirani in jih bodo uporabljali za razne vojaške dajatve.

Aleksejev o razpadu ruske armade.

Stockholm, 30. septembra. (K. ur.) General Aleksejev je nisal v »Ruskem Slovu«, zakaj da je odstopil. Pravi, da so Kornilova vodili idealni razlogi; imel je veliko pristašev v najširših plasteh ljudstva. Aleksejev je kritikoval strankarsko sestavo sodišča, ki naj o zadevi sodi, v katerem sede trije častniki in trije juristi. Pravnika ni nobenega med njimi. Odstopil je tudi radi strašnega razpada armade: ki ga ni mogoče ustaviti; obžalovati moramo položaj častnikov, ki so ali izročeni sovražnim krogom ali jih pa lastni vojakji more.

Kljubovalna seja finskega deželnega zbora.

Petrograd, 29. septembra. (K. u.) Agentura javlja iz Helsingfors: Predsednik finskega deželnega zbora je odstopil pečate z vrat posvetovalnice, v kateri je potem 80 socialno demokratičnih poslancev zborovalo pol ure. Sorejeli so zakonske načrte o osemurnem delavniku, o enakopravnosti židov, o izvedbi državne suverenitete potom deželnega zbora. Središče in desnica se nista udeležili seje.

Boji z Italijani.

Dunaj, 30. septembra. (Kor. ur.) tiskovni stan: Na bojni črti pri Soči je sovražnik s topovi in z minami od jutra živalno obstreljeval postojanke. Popoldne je dosegel sovražni napad mal krajin uspeh vzhodno od Podlake, a s krepkim protinapadom so naše čete sovražniku iztrgale, kar je pridobil. Sovražnik je močno obstreljeval s težkimi topovi prostor južno od Banjske visoke planote in odsek sv. Gabriela. Vsi napadi Italijanov so se zrušili v našem ognju.

Ljubljanske novice.

Ij Pastoralna konferenca za Ljubljano bo jutri popoldne ob 4. uri.

Ij Prvi sestanek katehetov v novem šolskem letu bo v sredo, dne 3. oktobra, ob šestih zvečer v posvetovalnici Katoliške tiskarne v Ljubljani. Dnevni red: a) Novi cerkveni zakonik in katekizem. b) Svetovni katekizem in sodelovanje katehetskikh društev. c) Delovni program za tekoče šolsko leto. Prosimo obilne udeležbe.

Ij Umrl je c. kr. davčnemu asistentu g. Viktorju Jerucu, sedaj na bojnem polju, 4 in pol let stari sinek Leo.

Ij Umor in poskušeni samomor. Mladoletnega morilca 16letnega ključavničarskega vajenca Frana Kikelja, ki je v Perkovih gostilni umoril 16 let staro domačo hčerko, so prepeljali na vojaški opazovalni oddelek, kjer so ga dali v omreženo posteljo. Umorjeno deklico Frančiško Donaj so pokopali na pokopališču sv. Križa.

Ij Gremij trgovcev v Ljubljani pozivlja vse one svojih članov, ki imajo premoženjske interese v inozemstvu, ki dovažajo in izvažajo blago v inozemstvo, ali pa v zasledene dežele, ki imajo tam kake terjatve ali druge obrne zadeve, da se tekom treh dni zglaš v trgovini načelnika, Ivan Samec, Mestni trg.

Ij Umrl je g. Franc Hočevnar, knjigovodja hotela »Union«.

Ij Umrl je v tukajšnjem frančiškanskem samostanu frančiškanski brat Luka Hrovat, star 60 let, rodod iz Toplice.

Ij Poročil se je c. kr. policijski agent Jožef Močan z blagajničarko gđno Terezijo Blaj.

Ij Usposobljenostne preizkušnje za obče ljudske in za meščanske šole v jesenskem terminu 1917 se prično na c. kr. učiteljsku v Ljubljani v petek, dne 9. novembra ob 8. uri zjutraj. Pravilno opremljene prošnje za priupst k usposobljenosti preizkušnji je po šolskem vodstvu predložiti pravočasno c. kr. okrajnemu šolskemu svetu, da bodo najpozneje do 31. oktobra v rokah izpraševalne komisije.

Ij Sadje na rmene izkaznice C št. 801 do 1600. Mestna aprovizacija bo oddajala sadje strankam, ki imajo rmene izkaznice s črko C št. 801 do 1600 v torek dne 2. oktobra popoldne na dvorišču šole na Ledini. Na vrsto pridejo od 2. do pol 3. ure št. 801 do 900, od pol 3. do 3. ure št. 900 do 1000,

od 3. do pol 4. ure št. 1001 do 1100, od pol 4. do 4. ure št. 1101 do 1200, od 4. do pol 5. ure št. 1201 do 1300, od pol 5. do 5. ure št. 1301 do 1400, od 5. do pol 6. ure št. 1401 do 1500, od pol 6. do 6. ure št. 1501 do 1600. Vsaka oseba dobi 1 kg, kg stane 40 vin. Prinesite s seboj drobiž in posodo.

Ij Krompir za drugi okraj. Mestna aprovizacija bo delila v torek 2. t. m. dopoldne in popoldne strankam drugega okraja krompir na nova rdeča nakazila. Od 8. do 9. ure dopoldne pridejo na vrsto št. 1 do 150, od 9. do 10. ure št. 150 do 300, od 10. do 11. ure št. 300 do 450, od 2. do 3. ure popoldne št. 750 do 900. Vsaka oseba dobi 3 kg, kg stane 30 vin. Prinesite seboj posodo in drobiž.

Ij Ukradena je bila danes zjutraj v frančiškanski cerkvi ročna torbica, v kateri je bila denarnica z malo svoto denarja, dva žepna nožka, rožni venec, pet ključev in notes z imenom Malči Jereb, mestni magistrat, v skupni vrednosti 30—40 K. Kdor dotičnega zasledi, ali dotičnik se prosi, naj odda v Kolizej, vrata 14.

Po šolah na Kranjskem pouk o alkoholizmu službeno vpeljan in organizacija »Mladih junakov« dovoljena.

»Zlata doba« poroča:

Po besedilu odloka deželnega šolskega sveta z dne 21. avgusta t. l. ima šola z vsemi pedagoško - primernimi sredstvi pred kugo alkoholizma mladino obvarovati ne samo v šolskih letih, marveč za vse njih poznejše življenje.

Po srednjih šolah se ima pouk sistematično vršiti v VI. razredu pri somatologiji in se sme učitelj pri tem pouku dalj pomuditi. Pa tudi drugi učitelji, zlasti veroučitelji naj porabijo razne prilike, ki se jim ponujajo, da o tem govorijo.

Na učiteljskih naj zlasti v I. in IV. letniku pri somatologičnem in zdravstvenem pouku skušen zdravnik temu vpranju posvečuje večjo pozornost.

Na ljudskih šolah se priporoča to zlasti katehetom; a tudi drugo učiteljstvo naj otroke v tej zadevi poučuje in jim razlaga, jih opozarja in svari.

Kot pomožne knjige pri pouku se priporočajo »Učitelj v boju proti alkoholizmu«, »Mali protialkoholni katekizem« in »Zlata doba«, ki naj si jo nabavijo učiteljske knjižnice.

Končno se dovoljuje, da sme učiteljstvo učence, ki se odločijo za abstinenco, tudi vpisati v poseben zapisnik, jih glede njih sklepa nadzirati in navduševati, — z drugo besedo: jih organizirati v okviru šolskih postav.

Poročstvo, da topot ne bo ostalo samo pri besedah, pa je dodano na koncu: Ravnateljstva in šolska vodstva imajo koncem vsakega šolskega leta deželnemu šolskemu svetu poročati, v koliko so se ta navodila in predpisi izvršili. To se pravi: Ta stvar ni več prepuščena prosti volji posameznih učnih moči, marveč v tem oziru se mora kaj s'oriti.

V Avstriji pa je kranjska dežela prva, ki je storila ta odločen korak in s tem drugim pokazala pot, po kateri naj gredo za njo.

Da pa zdaj ne bo ostalo samo pri lepih besedah, o tem nam priča tudi to, ker se je odlok že tudi takoj pričel izvrševati. Pri občnem zboru »Svete vojske« 12. septembra je g. c. kr. okrajni nadzornik v Novem mestu, Janko Grad, predsednik učiteljske protialkoholne zveze in podpredsednik »Svete vojske«, navzoče razveselil že z lepimi številkami. Iz ose mokrajev, odkoder je dozdej došlo poročilo, je izmed okroglo 32.000 otrok med »Mlade junake« vpisanih okroglo 16.000, torej ravno polovica. Ko dojdejo poročila še iz ostalih štirih okrajev, bo prinesla »Zlata doba« natančnejše podatke o tem. Prihodnje leto pa, ko stopi ta odlok v poln oveljavu, je upati še lepših uspehov.

Obenem pa se bo poskrbelo, da bo pouk o tem predmetu učiteljstvu polajšan. Zato se sestavlja posebno protialkoholno berilo (posebe za nižjo in posebe za višjo skupino). Knjižica bo v teku nekaterih mesecev gotova in se bo mogla začeti rabiti že v teku tega šolskega leta.

Razsodba v pravdi radi velikih poneverjenj v vojaškem skladišču na Dunaju se je razglasila 28. t. m. ter se glasi naslednje: Emil Leinweber je obsojen radi zlorabe uradne oblasti, skrivade in udeležbe na tem zločinu, dalje radi zločina sprejemanja daril na 12 let težke, poostrene ječe; Jaroslav Kodes na 10 let težke ječe; Vladimir Szutka na 5 let težke ječe; Edmund Götzlinger na 8 mesecev težke ječe; Fran Matasek na 6 let težke ječe; Robet Makarius na 6 mesecev ječe, na izgubo službe in vseh odlikovanj; Kamilo Reich na 6 mesecev težke ječe; Rudolf Muha na 6 mesecev težke ječe; obtoženci baron pl. Silbernel, narednik Krocka in rez. oficial Zerner so bili oproščeni. Vsi osumljeni izgube sarže in odlikovanja.

Ij Zatekel se je pes prepeličar rujave barve vmešano z belimi dlakami, ki sliši na ime Lord. Odda se ga proti nagradi pri Jakob Zalaznik, pek in slaščičar v Ljubljani, Stari trg.

Ij Izgubila se je v nedeljo zvečer rujava listnica z denarjem in dokumenti na poti od pošte do Gradišča. Pošten najditelj naj jo odda proti nagradi pri upravnistvu »Slovenca«.

Ij Izgubljena je bila denarnica z majhno vsoto v soboto zjutraj od Gosposke ulice čez Wolfovo ulico do Vodnikovega trga. Najditelj je naprošen, naj denarnico odda v upravnistvo »Slovenca«.

Proda se **KOZA** zaradi pre-majhnega prostora. Naslov pove uprava lista pod št. 2481.

Stare lovske puške

kupi F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6.

Trgovski pomočnik

ki ima veselje do trgovine, poštenih staršev, se sprejme takoj pod ugodnimi pogoji. Firma J. Kušan, Kranj (Gorenjsko).

Kmetijsko društvo v Vipavi išče

spretnega kletarja

Nastop službe takoj. Ponudbe naj se pošiljajo na omenjeno društvo.

Kupim in prosim ponudbe z vzorci o posušenih gozdnih in travniških zeliščih.

Vsaka množina po najvišjih dnevnih cenah. F. Holstein, Trst. 2492

Kupim posestvo

obstoječe iz njiv, travnikov in gozda, s hišo in gospodarskimi poslopji, blizu železnice najrajši s trgovsko hišo na Dolenjskem ali na Štajerskem. Ponudbe se prosi na upravnistvo Slovenca pod »Trgovca 2496«.

Zamenjam

- 2 kg najfinejše kave za 60 kg tine moke.
- 25 litrov petroleja za 25 kg fine moke, oziroma 45 kg fižola, ali za primerno količino kaše, oziroma koruze.
- 2 kg riža za 30 kg sladkorja.
- 2 kg mila za 25 kg fižola, oziroma enako količino kaše.

Ponudbe na: dr. A. Sch. (upravnistvo »Slovenca«) — 2499.

Ženitna ponudba!

Mladenšč, ki ima veselje in razum za moderno kmetijstvo, se želi priženiti na kmetijo. Razpolaga z nekaj tisoč kron gotovine in ima obrtno hišo v obrtnem mestu. Resne ponudbe, če mogoče s sliko, naj se pošljejo pod naslovom »Sreča 2450« na upravnistvo »Slovenca«.

Fran Marolt, Ljubljana, 800
Slovenske vojaške narodne pesmi
za K 150 ali K 180 se še dobe. Po pošti 20 v več. Najlepše darilo!

Čunje,

kupuje: E. Kotzbek, Kranj. 2388

Kupi se vsaka, tudi najmanjša množina, dobro posušenih

olupkov hrušek in jabolok vsako posebej, po 2 K in dobro posušene **prečene hruške in jabolke** po 30 vin. kg. Ponudbe in pošiljatev se prosi na trdnico Franc Kos v Ljubljani.

Razpis službe 2402

organista in cerkvenika

v Studnem pri Postojni. Nastop 1. novembra
Župni urad v Studnem,
dne 25. septembra 1917.

Kupim zamaške, steklenice in sođe

Kislo vodo in vino ter

sadjevec razpošilja A. Oset, p Guštanj, Koroško.

Razpisana je tajniška služba

Ponudbeniki naj se zglase osebno s spričevali pri županištvu št. Vid nad Vipavo. — Nastop službe 10. oktobra. Plača po dogovoru.

Jakob Janež

edini koncem. vodnjaški mojster v Ljubljani
Hradečkova vas št. 32

se vljudno priporoča za novograjenje, kakor popravljanje

vodnjakov

na moderni podlagi. 2473 (3)

Delo solidno, cene zmerne!

Brinje

za kuhanje žganja oddaja v večjih in manjših množinah trdnika 2354

Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska c. 2.

Dekle

14 do 16 let
staro,
se sprejme v
v službo takoj.

Oglasi naj se na
Sv. Petra nasipu 59 I. naštr. na levo.

2403

Pisalni stroj

dobro ohranjen, brez vsake napake, je naprodaj. Naslov se poišče pri upravi lista pod št. 2477.

T 27-17-1

RAZGLAS.

Uvedba postopanj, da se proglasita za mrtva

Martin Trelic (Frellic) in njegova žena Neža Trelic (Frellic) rojena Kolar.

Imenovana zakonska sta bivala leta 1879 v Sv. Valburgi pri Smledniku, kjer je bil mož dacar in kjer se jima je 16. marca 1879 rodila hči Marija. Ta hči se je 3. julija 1905 poročila v Kairi z restavraterjem Kristijanom Falk in je umrla 21. decembra 1915 v Zürichu zapustivši imovine za okoli Fx. 77.500 K.

O Martinu in Neži Trelic (Frellic) pa od leta 1879 ni več glasu. Ker je torej smatrali, da je nastopila zakonita domneva po zmislu § 24 št. I. o. d. z. glede Martina in Neže Trelic (Frellic), uvaža se po prošnji kantona Zürich, zastopanega po ododni finančni direkciji, postopanje, da se pogrešana proglasita za mrtva.

Vsakdo se torej pozivlja, da sporoči sodišču ali skrbniku Ivanu Stiene, c. kr. davčnemu asistentu v p. v Ljubljani, kar bi vedel o pogrešanih.

Martin in Neža Trelic (Frellic) se pozivljata, da se oglasita pri podpisnem sodišču ali mu drugače dasta vednost o svojem življenju.

Po 20. decembru 1918 se bo na novo prošnjo odločilo o proglasilu za mrtva.

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani, odd. III.

dne 26. septembra 1917.

Sijajno bodočnost

imajo turške srečke in nove srečke avstr. Rdečega križa vsled njihove vedno zvišujoče se denarne vrednosti! Vsaka srečka zadene!

Glavna dobitka znašata čez

1,000.000 kron

Natančno pojasnilo z igralnim načrtom razpošilja brezplačno: Srečkovno zasto stvo 11, Ljubljana. 2106

BUKOV GOZD

za izdelovanje drv, kakor tudi gotova drva, se kupi po visoki ceni na Kranjskem, ne pre-daleč od železniške postaje.

Vzame se tudi večja njiva v najem v okolici Ljubljane.

Ponudbe: Ljubljana - poštni predal 151.

2449 (5)

Nakup gozdne rese.

Deželno mesto za krmila kupuje reso (vresje) in plačuje 100 kg po 10 K.

Resa mora biti rezana od tal, da ni preveč lesnata, in vezana v šope (butarce), da se lahko naklada; dalje mora biti suha in očiščena peska in prsti. 2470 (2)

Nakupovalci, ki želijo reso prevzemati in dobaviti na bližnji železnični postaji, naj se prijavijo pri Deželni a mestu za krmila v Ljubljani, Tarjaški trg št. 3, kjer dobe vsa potrebna pojasnila.

Ustanovljeno l. 1893.

Ustanovljeno l. 1893.

VZAJEMNO PODPORNO DRUŠTVO

v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenjskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7%, 15 ali 22%, letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kder želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4%.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.482,40 kron. Dalečnikov je bil o koncem leta 1915 1924 s 18.515 deželi, ki reprezentirajo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Zalostnim srcem javljamo vsem sorodnikom in znancem tužno vest, da je naša iskrenoljubljena mati, oziroma hči in svakinja, gospa

Marija Wider

danes zjutraj po kratki in mučni bolezni, previdena s svetimi zakramenti, mirno v Gospodu zaspala in sledila v večnost svojemu pred kratkim časom v Črni gori umrlemu možu.

Pogreb se vrši jutri 2. oktobra ob 4. uri popoldne iz deželne bolnišnice.

Pokojnica se toplo priporoča v molitev in trajen spomin.

Globoko žalujejo ostali.